

EDASI

EKP Tartu Linnakomitee, EKP Tartu Rajoonikomitee, Tartu Linna Rahvasaadikute Nõukogu ja Tartu Rajooni Rahvasaadikute Nõukogu häälekandja

Nr. 128 (9856)

Laupäev, 5. juuni 1982

XXXV aastakäik. Hind 3 kop.

Peipsist Võrtsjärveni

SAADIKUKANDIDAADID UULAS

Puhja sovhoosi Uula osakonna töökoja õppeklassi tulid majandi mehhanisaatorid, spetsialistid ja teised töötajad kohtuma rajooninõukogu saadikukandidaatide Valli Prangeli ja Mihhail Hämalaineni.

Rajooni rahvakontrollikomitee esimees, rajooni täitevkomitee liige Valli Prangel on aastaid teinud saadikutööd, autojuht Mihhail Hämalainen kandideerib esimest korda. Sovhoosi parteisekretär Juhan Matt tutvustas mõlemat. Seejärel rääkis V. Prangel, mida ta on teinud rajooninõukogu praeguses koosseisus Rõngu valimisringkonna saadikuna.

Koosolekulised tundsid huvi rajooni põllumajandusprobleemide ning rahvakontrollikomitee tegevuse vastu. V. Prangel vastas küsimustele. Loomulikult arutati ka toitluspro-

grammi ning Puhja majandi, eeskätt mehhanisaatorite ülesandeid. Puhjas jätab soovida piimatootmine, ka Uula suurfarmis. Praegu on iga töötaja ja kõigi kohalike nõukogude saadikute kohus teha neist olenev söödavarumise kordaminekuks. Täielikumalt tuleb kasutada individuaalmajapidamiste võimalusi saamaks liisa toidulauale. Kui lehmade pidamine käib üle jõu, siis võiks kasvatada vähemalt küülikuid või kodulinde.

Juttu oli kauplustegi tööst. V. Prangel lubas aidata korraldamisest või vähesest hoolet tulenevaid vigu kõrvaldada.

Puhja sovhoosi töötajad toetasid ühel meelel Valli Prangeli ja Mihhail Hämalaineni kandidatuuri.

MEIE ENERGEETIKUD ESIKOHAL

Kolmas ülevabariigiline «Eesti Energia» jaotusvõrkude elektrimontööride kutsevõistlus oli 2. ja 3. juunil Põhja Kõrgepingevõrkude õppeväljal. Võistlesid kuue võrgurajooni brigaadid. Lõuna Kõrgepingevõrke esindasid Tartu ja Otepää. 1044 punktiga võitis Tartu võrgurajooni esindusmeister Urmas Laiva ja elektrimontöörid Vello Hirvesoo ning Pjotr Ljamin. Otepää sai 1027 punktiga teise koha, võistlesid Olev Järv, Heino Mandel ja Vello Pokk. Järgnesid Tapa (1008 p.), Keila, Rakvere ja Kingissepa.

Kahel eelmisel võistlusel oli Tartu võrgurajooni esindus Kingissepa võrgurajooni jä-

rel teine. Tänavu 18. mail võideti Tartus Lõuna Kõrgepingevõrkude kutsevõistlus. Ülevabariigiliseks võimeteprooviks valmistasid võistkonda ette võrgurajooni juhataja Toomas Sannikas ja elektrimontöör Reginald Kriisa. Urmas Laiva ja Vello Hirvesoo töötavad Elva meistrijaoskonnas, Pjotr Ljamin Kuustes.

Pärast paarikuust vaheaega energeetikute kutsevõistlused jätkuvad: oma võimeid hakka- vad proovima 35–330 kV õhulinide brigaadid. Augustis võistleavad Tartus «Eesti Energia» brigaadid, järgneb Loode Ühendatud Energiasüsteemi võistlus.

ÕISI LÄBI AASTA

Evi Volmer (keskel) ning aiandi töölised Ene Paurson ja Ulvi Grebjonkina valivad begooniaid järjekordsesse lillekoormasse.

Rajooni kommunaalkombinaat pälvis 1 kvartalis ülevabariigilises sotsialistlikus võistluses kolmanda koha. Võistluse nõuetes on tähtsal kohal teenindusplaani täitmine. Aiandilt on sellesse kõige tõhusam andam.

Aiand on rajatud Kulbilohku kunagise kruusakarjääri põhja, mis tähendab, et maa oli siin vilets. Et aga algus oli tehtud, tuli jätkata. Nüüd on kõrvuti juba viis klaaskasvuhoonet, neist kahes kasvavad lilled esimest aastat.

Uutesse kasvahoonetesse sai panna rohkesti mugulbegooniat. Detsembris külvatud

seemnest on tänaseks kasvanud lopsakas kauni õiega dekoratiivtaim, ilus istutada haljasaladele ja kalmistule. Meie rajoonis on neid 21, osal on kalmistupäevad olnud, osal tulemas. Peatselt saadab oma lillekoormad teele ka kommunaalkombinaat. Kas majandil, külanõukogu täitevkomiteel või kalmistuvahil tuleks aiandiga kokku leppida, millal ja kui palju lilli soovitakse, kas täpselt kalmistupäeval või pisut enne seda.

10. maist üüriti müügipunkt Tartu turul, sealtki tasub küsida Kulbilohu begooniat (maksab 1 rubla). Seni on

müüdud ligemale 10 000 taime, saada on veel paarkümmend tuhat. Begooniat viiakse ka Kallaste laadale.

Kuigi begoonia on päevakangelane, sest temast saab kõige rohkem tulu, peab hoolt jagama teistelegi taimedele. Töö aiandis nõuab aina ettemõtlemist, sest õisi peab pidevalt saada olema. Vähesed tahavad tellida elavate õiteta parga, pargade tegemine on aga samuti aiandi igapäevaülesanne. Külvates, istutades ja ümber istutades peetakse silmas kõiki tähtpäevi, mis poleks mõeldavad lilledeta. Nii sunniti esimesed levkoid puhkema nn. meestepäevaks, teised naistepäevaks, kolmandad 8. klassi lõpetamise päeviks. Vaheldust pakkusid roosid. Need 550 põõsast istutati paar aastat tagasi, tänavu on saadud juba kaks lõikust. Roosiistandikku on kavas laiendada. Sügisel seatakse katlamaja ümber, sest õiküte võimaldab hoida ühtlasemat temperatuuri, mis on lillekasvatuses väga oluline.

Ära õitsemas on nartsiss ja kalla, juba aga on suur, 300-ruutmeetiline kilemaja täis istutatud zaboonelki. Juurdunud on krüsanteempistikud, need tuleb istutada kasvukohale ja kohe seejärel ootavad pottidesse istutamist alpikannid.

Päris suurel maa-alal näeb kapsataimi. Need olevat maaparanduseks, õigemini umbrohu tõrjeks. Avamaal tikkus see võimust võtma, mistõttu peeti otstarbekaks kasvatada lillemaal mõnda aega varajast kapsast. Saaki oodatakse juuni teisest poolest.

Et tööd on palju, seda kinnitab ka aiandi juhataja Evi Volmer. Oleks aga veelgi rohkem, kui abistamas ei käiks koolilapsed. Kommunaalkombinaat aitab korrastada Elva keskkooli ümbrust, töö aiandis on õpilaste vastusabi. Suhted on ka Kammeri kooliga, kes tasub oma aiandisse viidavate taimede eest tööga. Evi Volmer kiidab õpilasi usinaiks ning asjalikeks, niisugust koostööd aga, millest võrsub ilu, ülimalt vajalikuks — kasvatusõnna jäädav tühjaks, kui ümbritsev neid ei toeta.

KIIRESTI JA KORRALIKULT

Teraviljakombinaadil on käsil materiaalse baasi korrastus uueks varumishoajaks. Mais oli remondis Tiigi tänava veski. Nagu ette nähtud, alustati lihtrukkijahu jahvatust 1. juu-

nil ning saavutati kohe täisvõimsus — 83 tonni ööpäevas. Muide, maitsev saab rukkileib just lihtrukkijahust. Rukist on kombinaadil piisavalt.

Veski kiire ja korraliku remondi eest tuleb eriti kiita Eesti NSV teenelist tööstustöötajat lukksepp Nikolai Nezhgorovit.

Kirjutanud IVI DRIKKIT ja ÜLO MEE.
VELLO MARANDI ja ÜLO MEE fotod.

Pjotr Ljamin ja Urmas Laiva tööhoos.

«PROGRESS 13» AUTONOOMSEL LENNUL

LENNUJUHTIMISKESKUS, 4. 6. (TASS). Täna kell 10.31 Moskva aja järgi eraldati pärast ühise lennuprogrammi lõpetamist automaattranspordilaev «Progress 13» orbitaalkompleksist «Saljut 7» — «Sojuz T-5». Veolaeva eraldumist ja eemaldumist kontrollisid juhtimiskeskuse spetsialistid ning kosmonaudid Berezovoi ja Lebedev.

Ühislennu ajal täideti täielikult kõik planeeritud tööd: transpordilaeva lossimine,

mootorseadme lisatankimine kütusega ning vee ümberpumpamine jaama mahutitesse. «Progress 13» mootori abiga korrigeeriti kahel korral teadusliku uurimiskompleksi liikumistrajektoori.

Anatoli Berezovoi ja Valentin Lebedevil on alanud neljas töönaädal jaamas «Saljut 7». Täna esmaplaanis on mikrokliima parameetreid hindamine kompleksi sektsioonides, bioloogilised eksperimendid ning selle aparatuuri

töö kontrollimine, mis on ette nähtud ionosfääri ja Maa atmosfääri karakteristikute uurimiseks, sealhulgas atmosfääri uurimiseks jaama läheduses.

Korraldatud kompleksse meditsiinilise uuringu tulemuste põhjal on Anatoli Berezovoi ja Valentin Lebedevi tervislik seisund hea. Lennu juhtijad märgivad rahuldustundega meeskonna suurt töövõimet.

Tokio koolilapsed ja ühiskonnaaktivistid on asunud taastama Jaapani siseveekogude kalavarusid. Hiljuti lasti Tami jõkke 340 000 lõhemaimu.

(Kyodo/TASS)

FARMERITE RASKE KATSUMUS

SAN FRANCISCO, 4. 6. (TASS). 1982. aasta ähvardab saada California põllumajandusele kõige raskemaks katsumuseks kogu «suurele depressioonile» järgnenud aja jooksul. Seda ütles siin California — USA juhtiva agrotööstusosariigi — põllumajandust käsitlenud pressikonverentsil Ameerika Panga vanem asepresident W. Minger. USA majanduses jätkub lanngus, pangakrediidi kõrged int-

ressimäärad, miljonite töötute olemasolu ja elanike ostuvõime vähenemine — kõik see süvendab USA suurima panga ekspertide arvates neid raskusi, mida elab üle California põllumajandus.

Vastavalt panga poolt avaldatud ettekande «California põllumajandusperspektiivid 1982. aastal» andmetele vähenevad farmerite tulud selles osariigis, mille arvele tuleb 10 protsenti kogu USA põllu-

majandustoodangust, kolmandat aastat järjest ning kujunevad 1980. aasta tasemest 24 protsenti madalamaks. Võrreldes eelmise aastaga, väheneb 10 protsenti Californiast eksportitava põllumajandustoodangu maht. Juba praegu on farmerite võlad pankadele suurenenud möödunud aasta kevadega võrreldes 10 protsenti. Oodatavasti suureneb pankrottide arv farmerite hulgas aasta jooksul kaks korda.

SAKSA FV VÄLISMINISTRI AVALDUS

BONN, 4. 6. (TASS). «See, et said sõlmitud Lääne-Berliini kohta käiv neljapoolne kokkulepe ning Saksa FV lepingud Nõukogude Liidu ja Poola RV-ga, tõendas realistliku pingelõdvenduspoliitika edu, sealhulgas ka rasketel aegadel,» ütles siin Saksa FV välisminister H.-D. Genscher seoses nende dokumentide jõustumise 10. aastapäevaga. Seda avaldust levitas Saksa

FV Välisministeeriumi pressiteenistus.

«Moskva leping pani aluse Saksa FV ja Nõukogude Liidu suhete olulisele paranemisele, Saksa FV leping Poola RV-ga sai aga aluseks mõlema riigi rahvaste leppimisele,» rõhutas minister.

«Lääne-Berliini kohta käiv neljapoolne kokkulepe, mis on end õigustanud, samuti NSV

Liidu ja Poolaga sõlmitud lepingud rajasid teed Euroopa julgoleku- ja koostööõpimisele,» jätkatakse avalduses. «Saksa FV valitsus on kindlalt otsustanud jätkata jõudude tasakaalu alusel ning dialoogi, läbirääkimiste ja koostöö abil oma jõupingutusi, mille eesmärk on Ida ja Lääne konstruktiivsed suhted,» märkis H.-D. Genscher.

RASSISTLIK DOKTRIIN RIIKLIKU POLIITIKA TASEMEL

PARIS, 4. 6. (TASS). Selleks, et anda «teaduslik põhjendus» ebainimlikule «rasside lahuse arenimise» süsteemile, mis on LAV-s seatud riikliku poliitika tasemele, ergutavad Pretoria võimud avalikult igasuguseid «uuringuid aafriklaste alaväärtuslikkuse kohta».

Nagu teatab agentuur France-Presse, saadeti hiljuti riigi suurimatesse õppeasutustesse ja valitsusorganitesse hulgalt sellel kolleegi J. Viviersi «tööd». Neis on see pimeduse jünger ilmselt salajase fäšistliku organisatsiooni «Broderbond» näpunäidetel püüdnud «põh-

jendada» apartheidi inimvihakalikkude rassistlikku doktriini. Tema kinnituste kohaselt «jaguneb imetajate klass kahete gruppi — mõistusega olenid ja maised loomad». Esmesesse arvab ta valged, teise aga «alaväärtuslikud aafriklasted». Oma jampslikke «ideid» põhjendab see ususekti juht ohtrasti, nagu ta on hooplevalt väljendunud, «põhjaliku teadusliku analüüsi andmetega». Viviers esitab ilmselt naeruväärseid argumente. Ta viitab näiteks «valgete ja aafriklaste lõpaluude erinevale suurusele, silmade vahelise kauguse erinevusele

ning aafriklaste võimetusele punastada».

France-Presse märgib sellega seoses, et uus «teooria» meenutab Hitleri «rassiõpetust», mis on esitatud tema raamatus «Mein Kampf». Viviers ei varja samuti, et mõned «tõendid» «mustade alaväärtuslikkuse kohta» on ta võtnud üle ka USA Ku Klux Klanilt. Tema sõnamine on kutsunud LAV opositsiooni esile pahameeletormi. Ent see ei häiri Pretoria võimude toetust nautivat Viviersi põrmugi.

Vennasvabariikidest

Konserve Moldaaviast

Moldaavia konservitehased on viinud oma tehnoloogilised liinid aedadele, viinamarjaisandikele ja köögiviljapõldudele lähemale. Kolhoosides ja sovhoosides on loodud rohkem kui 100 punkti, kus tehakse kogutud tooraine esmastöötlmist. Pärast esialgset ettevalmistust konserveerimiseks saadetakse see kohe ettevõttesse valmistoodangu väljalaskmiseks. Selliste minitsehhide loomine lühendab saagi teed ettevõtetesse ja vähendab tunduvalt kadusid. Käesoleval aastal valmistatakse vabariigis rohkem kui 1,5 miljardit toosi puu- ja aedviljakonserve.

Euroopa angerjad

Euroopa angerjalt, mis on sajandeid kudenud ainult Sargasso meres, õnnestus esmakordselt saada järglasi kunstlikes tingimustes. See tulemus, milleni erinevaid teid pidi on püüdnud jõuda paljude riikide bioloogid, kroonis Valgevene zooloogide paljude aastate pikkust tööd. Siinsed teadlased leidsid efektiivsed vahendid kalade kunstlikuks kudemaajamiseks. See on uus sõna ihtuoloogias. Eksperimendi järgmise etapi ülesanne on õppida kasvatama kalamaime selle vanuseni, mil neid võib juba järvedesse lasta.

Uudistooteid jääkidest

Leningradi koondise «Fosforit» tootmisjääkidest on Leningradis asuvas Keemiatööstuse Teadusliku Uurimise ja Projekteerimise Instituudi katsejaoskonnas valmistatud väävelhappe proovipartii. Lisaks sellele hinnalisele saadusele, mida kasutatakse mineraalväetiste tootmisel, saadi teadlaste soovitusel ka toorainet tsemendi ja telliskivide valmistamiseks. Sel viisil kasutatakse tootmisjäägid täielikult ära.

Põllu-uudiseid

Turkmeenia majandid alustasid riigile vilja müümist.

Uudsesaagi otra on varumispunktidesse toodud Marõ ja Ašhabadi oblastist. Enamikus majandites saadi mullusest suurem saak.

Surhandarja oblasti V. Kadõrovi nimelise sovhoosi põldurid lõpetasid ühtedel ja samadel põldudel nii teraviljakoristuse kui ka -külv. Kohe pärast kombaine tulid põllule mullaharimismasinad ja külvikud. Niisutatavad maad annavad lisaks 60—80 tsentnerit teramaisi või 500 tsentnerit haljasmassi hektarilt.

Täppisoptikanäitus

Leedu NSV kolhoosis «Viltis» on käiku antud Balti liiduvabariikide esimene sööda-valmistuskompleks, mis on mõeldud majanditevahelistele koostistele. Kompleksi neli automatiseeritud tehnoloogialliini toodavad rohugraanuleid, täisratsiooniga brikett-sööta, segajõusööta ja määrgesid. Leedu Põllumajanduse Mehhaniseerimise ja Elektrifitseerimise Teadusliku Uurimise Instituudi spetsialistide projekti järgi loodud söödatehas paistab silma säästliku ekspluatatsiooni ja toodangu madala omahinnaga. Uued kompleksid, mille seeriatootmist vabariigis evitatakse, aitavad tugevdada söödabaasi.

Irkutskis avatud täppisoptikaseadmete näitusel võisid siberlased näha kosmosest võetud Baikali fotosid. Näituse on korraldanud rahvaettevõtte «Karl Zeiss Jena» Saksa Demokraatlikust Vabariigist. Eksponaatide hulgas on kosmoselaeval «Sojuz 22» ja orbitaaljaamas «Saljut 6» töötanud mitmetsoonilise fotoaparaadi makett, geodeesiaseadestikku ja meditsiiniaparatuuri. Mitmed seadmed on loodud koostöös NSV Liidu Teaduste Akadeemia Siberi Osakonna teadlastega.

Kunstifestival «Sõprus»

Taga-Karpatias avati NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale pühendatud üleliiduline kunstifestival «Sõprus». Siia saabusid tuntud kollektiivid ja solistid Moskvast, külasti Ukrainast ja teistest liiduvabariikidest. Festivalist osavõtjad kohtuvad ettevõtete, kolhooside ja sovhooside töötajatega ning osalevad sõprusõhtutel.

(TASS)

Nõukogude Liidu sportlased, Mount Everesti alistaja J. P. Remal leningradlane Vladimir Balõberdin.

(TASS)

AUTASUSTAMISI

Kauaaegse loomingulise ja pedagoogilise tegevuse ja aktiivse osavõtu eest ühiskondlikust elust ning seoses kuuekümnenda sünnipäevaga sai Eesti NSV Ministrite Nõuko-

gu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu aukirja ENSV Kunstnike Liidu Tartu osakonna vastutav sekretär Harri PUDERSELL.

KONGRESSI KURSIL XXVI

Rajooni parteikomitee VII pleenumi koondas tähelepanu parteilisele kasvatusle, täpsemalt kommunistide avangardse osa tõstmisele. NLKP põhikiri näeb ette kommunistide suhteliselt suurema vastutuse kõiges, sest just nende algatusvõimele ja abile toetatakse sotsiaalses ja majanduslikus edasiminekus.

Rajooni parteikomitee esimese sekretäri Leonhard Puksa ettekanne andis ennekõike ülevaate algorganisatsioonide koosolekutel märtsis ja aprillis (teemal «Kommunist on partei aktiivne võitleja») kogutud tähelepanekutest. Selgus, et kohtadel on kasvatuses tihti liiga vähe kesken-datust ja järjekindlust.

TÜÜLISKOMMUNISTID

Igal aastal on rajooni parteiorganisatsioon täienenud uute tööesirindlastega. Ootuspärane on töölikommunistide osa suurenemine ka parteitöös. Ometi ilmneb kokkuvõtteandmetest, et paljudes kohtades võtavad töölikommunistid harva sõna, ei esita oma mõtteid ja ettepanekuid. Näiteks ei võtnud vaadeldud ajavahemikul pooltel koosolekutel sõna ükski tööline Laeva, Sootaga, Kambja ja Tartu sovhoosis. Mõnigi kord on põhjuseks asjaolu, et välditakse inimesi eriti huvitavaid tervemaid küsimusi. Ennekõike aga viitab tööliste väikimine koosolekute halvale ettevalmistusele.

Etteandes seati teistele eeskujuks kalakombinaadi parteibürood, kes parteikoosolekute ettevalmistuses kaasab kõik kommunistid. Iga üldkoosoleku lõpul lepatakse kokku järgmise koosoleku päevakorra suhtes, kuulatakse kommunistide arvamusi, palutakse neilt ettepanekuid, antakse aktiivile ülesandeid. Mullustest sõnavõtjatest oli seal töölisi kaks kolmandikku.

Puudustele koosolekute ettevalmistuses juhtis tähelepanu NLKP XXVI kongress. Peasekretär Leonid Brežnev

märkis aruandekõnes: «Parteiorganisatsioonide töö ei saa olla tõeliselt efektiivne, kui partei liikmed tulevad koosolekule ainult selleks, et istuda ära ettenähtud tunnid ja kuulata ära ettemääratud kõnelejad. Parteikoosolek nagu mis tahes parteikomitee pleenumgi on koht, kus tuleb sügavalt ja tõsiselt arutada kõiki aktuaalseid küsimusi.»

Lihakombinaadi parteisekretär Alefina Kislova on töölikommunistide aktiivsuse tõstmisel toetunud üheksale tsehiorganisatsioonile, kus arutatakse kitsamaid ja konkreetsemaid teemasid. Miks

Tuhamullu täienes ta viie NLKP liikmekandidaadiga, mullu kolmega ja tänava on kandidaadikaardi saanud kaks töötajat. Reino Ahven: «Eriti tarmukad on olnud noored kommunistid. Oleme neile andnud vastutusrikkaid ülesandeid ja nad on üles näidanud otsusekindlust ning visadust.»

L. Puksa ettekandes tauniti mitmete komsomolialgorganisatsioonide aastatepikkust keisist tegevust: Konguta, Rõngu ja Sootaga sovhoos, remondija ehitusvalitsus, Elva kooperative, «Tootsi» Ulila filiaal. Märnatavalt on tõhustunud

liikmekandidaadiks. Madis Maser märkis, et täiendus on tõhus olnud. Näiteks linnanõukogu saadik, kaubamaja kaubafondja Liane Loog, vanemmüüja Irja Märdla, toidukaupluste sotsialistliku võistluse võitja Lea Laurimäe, kaubamaja vanemmüüja Marina Lössikova.

Tartu KEK-i parteisekretär Agu Tani kinnitas samuti, et parteiorganisatsiooni tugevnemises on kõige tähtsam olnud noorte juurdetulek. Praegu on arvel kuus NLKP liikmekandidaati. Mullu sai KEK kriitikat rahvamaleva loiduse pärast. Sellele tööle suunati

tusvõime, tahtejõu ja sihikindluse eeskujuna. Need NLKP Keskkomitee peasekretäri L. Brežnevi sõnad pleenumilt kohustavad pingutama.

Tööteemas domineerisid rajoonikomitee arutlustes võitlus ehamajanduslikkuse vastu ja põllumajanduserialade propaganda. Lenini-nimelise näidissovhoosi vanemzootehnik Helle Raud ja Sootaga suurfarmi brigadir Elle Eamets süvenesid piima- ja liha-toodangu tagasimineku põhjustesse. Põllumehe peremehebetunnet häirib temast mitte-olenev omahinna kiire tõus (masinate hinnad on suurenenud, nende remont ja hoolitus EPT-s kallimaks läinud). NLKP Keskkomitee ajajal pleenumil kavandati konkreetseid meetmeid. Kuivõrd neist kasu il kasu on, sõltub inna igast majandist endast. Helle Müür: «Toitlusprogramm innustab, aga eeldab ka meilt rohkem majanduslikku mõtlemist ja paremat tööd.»

Kokkuvõtvaid andmeid tööst, kutsesuunitlusest ja pedagoogiliste rühmade tegevusest toodi pleenumi ettekan-des. Kiideti Rannu, Luunja ja Laeva kooli seffmajandeid. Iseäranis tublid rühmajuhid on koolides Emajõe kolhoosi elektrik Jaan Paulson. Luunja sovhoosi peazootehnik Hel-dur Peterson ja mehaanik Aare Songe, Lenini-nimelise näidissovhoosi jurist Priit Raudsepp ja põllubrigadir Maimu Aleksejeva. Koolid on neile ja teistele agaratele väga tänuvõlgu, eriti oodatakse rühmajuhite poiste huvialaringidele, sest meesõpetajaid on vähe. Kuivõrd palju on veel koolides ette võtta, sellest kõnelevad 8. klassi lõpetanute hulgas mullu tehtud küsit-luse andmed. Maakutsekooli-des soovis edasi õppida 104 ja tehnikumides 56. Majandid olid ära nendega vastavaid kokkuleppeid sõlminud hoopis vähem — 38 maakutsekooli ja 29 tehnikumi siirdujaga.

Pleenumi otsus annab algorganisatsioonidele kasvatus-töö tõhustamiseks suunad ja konkreetseid näpunäited. 1. juuliks koostatakse kõikjal vastavalt neile oma meetme-plaanid.

LEHTE PÄRN

KOMMUNISTI ERIVASTUTUS

töölised vähe sõna võtavad? Kombinaadis huvituti sellest lähemalt ja saadi kaks põhilist vastust: tagasihoidlikkusest ja oletusest, et sekkumine ei aita. Just viimati mainitud põhjus viitab puudustele parteitöös. Vaja on jälgida, et tööliste ettepanekuid arvestataks, ja operatiivselt koosoleku ees teatada, kui kaugel on asjad.

Tartu Tarbijate Kooperatiivis on tsehiorganisatsioon neli. Kõnealustel koosolekutel käsitleti kommunistide avangardset osa põhitöös ja ühiskondlike kohustuste täitmisel ning parteilise järeelkasvu eest hoolitsemisel. Kooperatiivi parteisekretär Madis Maser leidis, et aktiviste koormatakse sageli üle, sest paljud töötavad hajali maakauplustes ja -sööklates ega saa keskus-püsivaid ülesandeid täita. Emajõe kolhoosi parteisekretär Reino Ahven rõhutas, et viimaste aastate edasiminekule on eriti kaasa aidanud tööliste, iseäranis töölikommunistide suurenemine enesealgatus. Neljast parteigrupist on kaalukamalt juhtkonnale toeks olnud mehhanisaatorite parteigrupp eesotsas traktorist Väino Kägoga.

NOORTE ETTEVÕTLIKKUS

Emajõe kolhoosis on arvel 29 NLKP liiget ja kolm liikmekandidaati. Algorganisatsioon pole suur, kuid ta kasvab püsivalt. Parteisse astub kõigi tööalade esindajaid, algorganisatsioon üha nooreneb.

noorte kommunistide osa «Avangradi» kolhoosis, lihakombinaadis, kaubabaasis, Tartu kooperatiivis ja Tartu EPT-s. Seeläbi on ilmet võtnud ka komsomolitöö.

Rajooni komsomolikomitee on viimastel aastatel eriti tähtsaks pidanud noorte töövõistlust. Esimene sekretär Jüri Krusealle teatas, et sel kevadel on tragimad olnud Tartu näidissovhoosi ja Puhja sovhoosi ajutised noortebri-gaadid. Individuaalvõistluses on parinad Nõo sovhoosi traktorist Urmas Org ja sama majandi autojuht Viktor Tšistosssov, lüpsjatest kambjalane Anne Ottep. Paremini on va- ja propageerida eesrindlaste kogemusi. Pingerea esimeste ja viimaste töövõistluse vahe ulatub 2,5 korrani. Tarvis on suurendada töövõistluse osatähtsust mahajääjate ergutamisel.

Rajooni noortejuht kiitis kasulikkust noortejuhendust. Seda peaks aga laialdasemalt rakendama ka väljaspool tootmistööd. Leninliku arvestuse kokkuvõtteid näitasid, et oma lubadusi suutis täiel määral täita vaid kolmandik noortest. Osal ei jätku tihti oskust ega püsivust enesekasvatuseks.

Tartu kooperatiivis on rajooni suurim komsomolialgorganisatsioon, möödunud sügisel peeti seal esimest korda aruande- ja valimiskonver-rentsi. Organisatsiooni struktuuri täiustati ja tegevus elavneb. Igal aastal võetakse viis-kuus tragimat kommunistlikku noort vastu NLKP

nüüd noori kommuniste ja etteheideteks pole enam põhjust.

Kandidaadiaja tõhustamisele ja noorte kommunistide arendamisele on rajooni parteikomitee üha rohkem tähelepanu pööranud, aga noori peab igapäevasesse parteitöösse kaasama ennekõike kohtadel. Mitte kõikjal ei huvituta neist piisavalt. Kõnekad on rajooni parteikomitee juurde kuuluva noorte kommunistide kooli andmed. Ainult üks kuulaja valis referaadi teemaks «Minu aruanne kandidaadiaja kohta», kaks «Minu osa küsimuste arutamisel algorganisatsioonis».

LÕPPTULEMUS AVALDUB PÕHITÖÖS

Mõni päev enne rajooni parteikomitee pleenumit oli Moskvas NLKP Keskkomitee pleenum, kus võeti vastu NSV Liidu toitlusprogramm ajavahemikuks kuni 1990. aastani. Maipleenumil kõneldi on praegu kõigi parteialgorganisatsioonide tähelepanu keskmises iseäranis muidugi neis, kes on vahetult põllumajanduses tegevad. «Maal on kuus miljonit kommunisti — kolmandik partei liikmeskonnast. Seejuures töötab otseselt põllumajandustootmises 2 800 000 partei liiget ja liikmekandidaati ning 4 000 000 kommunistlikku noort. Just nemad ja eelkõige nemad peavad näitama ennastsalgava tööd, alga-

VALIMISED 20. juuni

Ei ta oska veenvalt selgitada, miks Kullamaa kandi koolipoisile meri ja meremeheamet meeldima hakkas. Haapsaluni oli üle kolmekümne kilomeetri maad, sadamast ja kalapüügist üsnagi eemal. Ometi tekkis kindel soov merikooli astuda.

Kool läbi, algasid plkemad ja lühemad meresõidud. Nende kolme aasta jooksul, mis tüüri-mehe diplomiga, noormees Riia Merelaevastiku teenistuses oli, sõitis ta läbi mitmed mered, nägi palju võõraid mald. Lühidalt öeldes: oli romantiline elu, sageli raske, ajuti igav. Esialgu oli muidugi mõttes maitsta meremehe-elu mõned aastakümned, kuid vahepeal Tartusse siirdunud vanemad hakkasid teab kus ilmameredel seilavat poega lähemale kutsuma. Vähehaaval idanes soov oma kodu ja perekond asutada.

1979. aastal alustas Peeter Kutsar Tartu Jõesadamas. Väljaõppinud meremehele võidi pakkuda mitmeid ameteid, enne aga tuli kohaneda pisemate laevade ja väiksemate veekogudega, seepärast tezi ta kõigepealt läbi jõelaevajuhtide kooli. Hiljem lõpetas veel laevamehaanikute kursused. Pärast seda on ametinimetused üsnagi soliidne: laevamehaanik, kapteni esimene abi.

Juba mõnda aega töötab ta liivapraamil «Kalev», kus

MEREMEES EMAJÕELINNAST

kapteniks on vilunud jõelaevnik Paul Marjapuu. Kaheski vaheldumisi nad tüüri-vad, rikestest ja viperustest on jagu saanud. Oma ala tunneb hästi ka motorist Heino Tobreluts. Madrus Raijo Põder veel juurde arvata, õngi kogu meeskond.

Niipea kui kevadel jää läi-

nud, hakkab «Kalev» Piirisaa-rest 150-tonniseid liivakoormaid vedama. Viis tundi päri-voolu, kuus tundi täislastis ja vastu vett. Laaditakse včimsate mehhanismide abil, 150 tonni läheb nelja-vieikümne minutiga. Sadamakaile kerkivad kõrged mäed.

Edaspidi liivapraamid süda-

linna enam ei tulegi. Esialgu on Ropkas üsna lühike kai, tülikas ja aeganõudev liivakoormast lahti saada. Loode-tavasti jätkuvad ehitustööd peatselt. Laadimisplatsi olukorrast sõltub nii laevameeste kui ka traktoristide ja kallurijuhtide töövõl-jakus. Mõnikord võib tühisena näiv

asjaolu — näiteks ei põle kai servas posti otsas valgustus-lamp — häirida tööd, koguni kärpida tööpäeva nii algusot-sast kui õhtusest jaost. Mõnigi kord võtab töömehe ettepane-ku ellurakendamine ülemäära palju aega. Sadamal on rohkesti allüksusi, kollektiiv koosneb justkui omaette lüli-dest, vaid talviti käiakse sa-gedamini läbi. Suvel on kõik laevnikud tuliselt töös, mõnel jääb puhkepäevigi vahele. Sel ajal ei tule ka kommunistlike noorte ühisettevõtmistest suurt midagi välja. Püüdes-anded on vaid kõige aktiivse-matel. P. Kutsar sõnas, et praegu jääb laevatöö ja pere-konna kõrvalt vaid spordi jaoks aega. Käib ujumas, mängib võrkpalli.

Teda peetakse algusest peale tõsiseks ja püüdluks — eks seda kinnita käitumine ja head töötulemused. Pole siis ime, et vanemad töötajad peavad lugeda kahekümneviie aastase kolleegi arvamustest. Ja mitte ainult laevajuhtimise asjust. Sageli on kõne all Ropka baasi väljaehitamine, uute praamide saamise lootused, äsja tööle võetud inimeste töödistsipliin. Nüüd, linnanõukogu saadikukandidaadina on ta hakanud rohkem mõtlema terve Tartu probleemidele. Kõigepealt nimetas ta bussiliiklust, mis vajab kiiresti täiustamist. Teiseks: linnas on rohkesti vanu maju, mis nõuaksid remonti. Kõiki kor-raga pole võimalik kohenda-da, mõni kipub vägisi lagu-nemad. Inimesel korter on, kuid õiget elamismõnu pole. Nende ja veel mitmete teistegi ebakohtade kõrvaldamisel tahaks ta kaasa lüüa.

STEPAN KARIA
VELLO MARANDI foto

Pernus, teistkümnendal sajandil. Pärnu, 1857.

hulga õpetlikke ja tunnetusliku väärtusega kirjutisi, mis rikastasid omaaegse lugeja kasinavõitu teadmisi. Nõnda on lehes õpetusi põllumajanduse ja aianduse alalt, on huvitavaid geograafilisi ja ajaloolisi kirjeldusi. Lugeja teadmiste suhtelise piiratud tõttu põimib Jannsen sageli informatsiooni hulka seletusi, täiendusi, märkusi, et lugejale saaks selgeks, kus asub üks või teine enne tundmata riik või rahvas, mida kujutab endast mõni uus «üleleidis» teaduse- või tehnikavallas. Varasema ajakirjandusega võrreldes on märgatavalt suurenenud kohalike sümumite osa. Nõnda on lehes toodud teateid ka näiteks Tartu ülikooli kohta, mida praegusel juubeliaastal oleks kohane ehk kunagi üle sirvida. Väärrib märkimist seegi, et

mi juured on kristlikus maa- ja kolonisaatorite metsikuses solvavad teda kui ristiinimese väärkuse teotamise aktid, tema üleskutse on määratud kristlase südametunnistusele. Aga siiski — see on seisukoht, millele on võõras rassivaen rõhutatud eest väljastumist polnud lugejail raske siduda oma rahva alles hiljuti kaotatud pärisorjapõlvvega ning võõraste härrade ikka jätkuva ülekohtuga.

Jannsen on eesti ajakirjanduse ajaloo inimene, kes pöördub eesti rahva, mitte talupojaseisuse poole. Rahvusliku eneseväärikuse kasvata-mises on «Perno Postimehes» kindlasti olnud suur osa. Ei tohi häbeneda oma päritolu ja keelt, ka haritud eestlane peab jääma eestlaseks. Eesti rahvas ei sula teiste hulka, ta

poliitilisi probleeme eesti elus. Ühelt poolt oli seda väga raske, kui mitte võimatu ajalehes avalikult teha («Perno Postimehes» polnud ju näiteks ametlikult juhtkirjade avaldamise õigustki).

Toimetaja ise on rasketest tegevustest nõnda kirjutanud (vastuseks toimetusele saadetud kirjale, kus nähtavasti nõuti teravamalt väljastumist): «... kui mõni mees teaks, kuidas mõni mees, mõne asja munade peal peab käima, siis saaks mõni mees mõnda meest mõnikord vähe-mõnitama» (1862, nr. 38). Teiselt poolt oli olukord 1850-ndate aastate lõpul ja 60-ndate algul niisugune, kus tekkiva rahvuse majanduslikud, ideoloogilised ning poliitilised nõudmised olid veel kuhjumas-küpemas. Jannsen pol-

ÜHE AJAKIRJANDUSJUUBELI PUHUL

Elle tähistati Pärnus ajalehe «Perno Postimees ehk Nädalaleht» esimese numbril ilmumise 125. aastapäeva.

1857. a. 5. juunil (uue kalendri järgi niisiis 17. juunil) hakkas Pärnus J. V. Jannseni toimetamisel ja trükkal F. N. Bormi väljaandel ilmuma ülalmainitud pealkirjaga nädalaleht, pästiti pildis hoogsalt sammuv postimees. Seda lehte on traditsiooniliselt peetud eesti järjepideva ajakirjanduse rajajaks. Kuigi me võime täpsustada, et 1824. aastast alates on pidevalt ilmunud eestikeelne ajaleht (nimelt ilmus Liivimaa eesti-ala jaoks aastail 1824—1889 kord kuus teadaandeleht «Tallorahwa Kulutaja»), on Jannseni väljaanne esimene laiale lugejaskonnale määratud universaalse sisuga pikaks ajaks ilmunud jäänud eesti leht, mis meie ajakirjanduse ajaloo lõli püsiva ajalehelugemise traditsiooni. Ta kasvatas nõudlust ajalehe järele, õpetas ka ajalehele kirjutama. Kogu varasema perioodilise trükkisõna taustal on «Perno Postimees» kvalitatiivne samm edasi omaaegse ajalehe poole ja seepärast selle tähtsuse meenutamine ka igati õigustatud.

Kõigepealt tuleb meil kindlasti hinnata seda tohutu suurt

tööd, mis ajaleht Jannseni toimetamisel (aastad 1857—1863) tegi oma pideva ja mitmekülgse informatsiooniga talurahva üldise poliitilise ning üldharidusliku horisondi avardamisel. Riikide omavahelised suhted, diplomaatilised sekeldused, erakondade võitlused, sõja- ja kultuurisündmused — see kõik oli oma lõpmatus kirevuses lugejate ees. Seejuures tuli lehetegijal kannatlikult seletada, kes on president ja minister, mis on parlament ja valimised. Seda tuli teha muidugi lihtsustatult ja külamehelikult, aga ettekujutuse lugeja siit siiski sai. Seejuures ei saa muidugi eitada, et Jannsen suhtus alati lugupidavalt keisririiksesse kuningatesse kui jumalast võitud ülematesse ning mõistis kurjalt hukka vastuhakke ja ülestõuse. Erandiks, nagu üldiselt teada, olid Rooma paavst ja Türgi sultan, kui mitteluterlased, keda Jannsen ei väsinud nõokamast. Ka prantslased, itaallased ja hispaanlased kui katoliiklased olid tihti sarjatavad ja nende valitsejadki mõnikord kraad madalamad kui teised.

Võime ka väita, et mõnevõrra jätkas «Perno Postimees» varasema eesti perioodika tuntud publitsistide (Masing, Kreutzwald) rahvavalgustuslikke traditsioone, pakkudes

«Perno Postimees» astub rae-vukalt välja Aafrika ja Ameerika neegerorjade kaitseks, kirjutab hirmsast ülekohtust ja kolonisaatorite metsikustest. Jannsen toob näitena fakte Ameerika «priirikidest», kus kiusatakse taga indiaanlasi ja neegreid, kuidas neid koheldakse kui «lojuseid», kuidas neid armutult piinatatakse ja tapetakse, kuidas mõistetakse omakohut nende üle, kes rõhutute kaitseks sõandavad välja astuda.

«Valged inimesed kütleavad seal», kirjutab Jannsen Ameerika Ühendriikide kohta, «et nende maa aina kuningaid sünnitab, kes nii priid on kui kuningas, et igaihest kui mõistus kannab ja rahva tahtmine tahab, võib kuninga-aruline riigi peavõim (s. o. president — J. P.) saada, aga mustad pärisorjad peavad püüa all teenima kui veoloomad ja neid ostetakse ja müüakse kui töölojuseid.» (1860, nr. 8). Seesugune häbistav olukord, kus uhkeldamine priitusega on tühi sõnakõlks, viib Jannseni nii kaugele, et ta «vinnaks rusikaga sekka», kui vaid saaks. Nõndasamuti kirjutab ajaleht meelepahaga hollandlaste metsikustest Lõuna-Aafrikas, inglaste hirmutegudest Indias ja Hiinas.

Muidugi, Jannseni humanis-

ei kao, tal on tulevikku, kunagi on tal oma kultuur. Korduvalt sõitleb ta kadakasaksu ja intelligente, kes oma rahvuse on unustanud.

Kooliküsimuste ja haridusolude käsitus on «Perno Postimehes» samuti üsna tähtsal kohal. Toimetaja on igati koolihariduse edendamise poolt, kusjuures ei taunita ka sugugi ilmalikke õppeaineid. Iga edusammu hariduse alal tervitab ajaieht rõõmuga; korduvalt on aga tulnud sõna võtta kihelkonna- ja küla-koolide puuduste kohta: õpetajad on kehvad, sest näljapalk peletab paremad sellest ametist ära, koolilamajad on halvad, paljud vanemad ei pane lapsi kooli. Muidugi olid kool ja kirik tol ajal lahutamatud ning ajalehtki on seisukohal, et koolid peavad kiriku taimelavad olema, et kõige õpetuse aluseks peab olema kristlik meel ja jumalakartus. Kooli kirikust lahutamise nõude toob meie ajakirjandusse järjekindlalt alles «Sakala».

Nagu teame, propageeris Jannsen oma lehes innukalt koorilaulu viljelemist (ja tegi siin liiga vanale rahvalaulule), toetas seltsi arendamist ning karskust.

Nagu teame, pole Jannseni lehes programmeeriliselt käsitletud olulisi majanduslikke ning

nud toimetajana sellise pilguga juht, kes oleks neid vormuvaid ootuslikke probleeme tabanud ja nende osa lähitulevikus ette näinud. Lisaks oli ta ilmselt veendunud, et eesti rahva edenedamine on olemasolevais tingimustes igati võimalik. Kui ta taotlebki miniged parandusi, siis ikkagi keegi riivamata, seisuslikke vaheseinu puudutamata, ikka käsikäes edasi koos ülemate ja vanematega. See kokkuleppevõimutus muutis üsna varsti rahvuslikke liikumisele tõukeks ja ajakirjanduslikus võitluses «Sakalaga» pidi Jannseni hilisem ajaleht «Eesti Postimees» (hakkas ilmunema Tartus 1864) alla jääma.

«Perno Postimees» ilmus pärast Jannseni lahkumist Pärnust teiste toimetajate käe all kuni 1885. a. lõpuni. Siis toob ajalehe uus omanik K. A. Hermann selle Tartusse, kus see hakkab 1885. aastast «Postimehe» nime all ilmuma. 1891. aastal saab «Postimehest» esimene eesti päevaleht. Nõnda kuulub «Perno Postimehe» poolt loodud ajakirjandustraditsiooni hulka ka otseste võrsete kasvatamine — ja seda just Tartus («Eesti Postimees», «Postimees»).

JUHAN PEEGEL

TARTU KIRJANDUSPÄEVADELT

Äsjuste Tartu kirjanduspäevade kava jagunes peajoonet kaheks: esimene pool pühendati meie aja kirjandusliku mõtlemise ühele problemaatilisele mõistele, nimelt müüdi, teine muutumisele eesti kirjanduses vahemikus 1960—1980. Nõnda taheti silmas pida nii kirjanduse ajaloolist kui ka kaasajast olemist — arvestades ühtlasi kirjanduse uurimise akadeemilisi ja arvustuslikke aspekte. Mõlemas pooles oli kirjandusmõistele saadud asjahuvilisi servani täis ja läbirääkimistel teise päeva lõpul võttis sõna kümme kuulat-esinejat. Siis vist küll aratasid kõik käsitletud teemad suurt huvi.

Esimenesa sai sõna Jaan Kaplinski, kes andis sissejuhatuseks ülevaate müüdi mõistest ja mõistmisest mõnedes teaduslikes koolkondades ning üksikuuriatel. Seejuures tõi ta esile peamiselt neid vaatekohti, mis jälgivad müüdi funktsioone, seda, milleks kuskil müüdi on vajatud ja mida müüt on põhimõtteliselt andnud. Müüt kui niisugune (J. Kaplinski mõistis müüdi teatavat oma loogikaga pärimust) põhjendab, seletab, aga ka õigustab kultuuri, mille suhtes ta pärineb. Eraldi tutvustas kõneleja Tartu koolkonna, eriti prof. J. Lotmani töid müüdi problemaatikast.

Edasi jõudis esineja müüdi ja kirjanduse vahetunde juurde, mis oligi ettekande tegelikult teemaks. Tema veendumust mõõda iseloomustab kogu meie ajastut, kirjandust järelikult niisamuti, tugev mütolooilis, mida selle kandjad aga ei taha tunnista-da. Vastavas üldpildis näitas ta, kuidas on muutunud teose autori positsioon teose tege-

laste suhtes. Uuemas ja uuemas kirjanduses ei ole autor enam valdavalt despoot, kellele tegelane on nukk — nagu varem —, vaid (teatava määran) tegelastega kaasa mineja.

Prof. Zara Mintsj ettekanne käsitles müüdi probleemi XX sajandi vene, aga ka nõukogude kirjanduses, paralleelidega lääne ning eesti kirjanduses. Värskeimate tõekspidamiste kohaselt ei saa enam üheselt väita, et kirjandus lähtub küll müütidest, aga liigub neist aina eemale. On perioode, kus müüdist liigutakse teepoolt eemale, aga on ka niisuguseid perioode, kus kirjandus tuleb müüdi taast lähemale. Meie aeg on just selliseid. Ja kirjanduse absoluutne eemaldumine mütoloo-giast polegi mõeldav, sest see taandaks kirjandusest kirjanduslikkuse välja, jättes alles vaid olukirjelduslikkuse. Kirjanduse pöördumisi müüdi suhtes kirjeldas prof. Z. Mints suure ajaloolise materjali naja, võttes kitsama vaatluse alla nn. neomütoloo-gilise ajastu kirjanduse, mis algab romantismi ja sümbolismi vahetuse. Selle ajastu kirjanduses on müüt isesuguseks koodiks, sest viited müüdi-annavad võimaluse avada teose ideeline struktuur. Vastavalt saab mainitud ajastu teostes kaaluks koha tsiteerimine, kunstiliste väidete kasutamine teiste autorite teostest või üldse kirjandusest. Eraldi analüüsis prof. Z. Mints eesti keelde veel tõlkimata T. Ajmatovi teost «Ja päev on sajandist pikem», mille struktuuris mäneib mitu tasandit.

Müüti sotsiaalpsühholoogilisel vaatekohalt käsitles dots. Peeter Vihalemm.

Päevade teist poolt alustati kahe ettekandega meie hulgas lahkunud Kalju Kääri ja Villem Ernitsa mälestuseks. K. Kääri oli Kirjanike Liidu Tartu osakonna juhina paarikümmend aastat ka kirjanduspäevade korraldajaid, V. Ernitsa nendel päevadel alalisi sõnavõtjaid. Siinkirjutaja tuletaski meelde K. Kääri integreerivat osa Tartu kirjanduseluse ning meie kirjandusliku mõtte arengus viimastel aastakümnetel üldse. See osa — näiteks kas või akadeemilise kirjandusteaduse puhul — avaldus harilikult küll varjatult, ent oli siiski väga tuntav, eriti mis puudutas noorte uurijate ja kriitikute toetamist. Dots. Peeter Tulviste märkis, et V. Ernitsa legendaarsus pole tekkinud mitte hiljuti, vaid õige ammu, kogu üle poole sajandi tagasi. Need legendid ei tohiaks aga varjutada positiivseid algatusi, mida V. Ernitsal oli oma tegevuse igas lõigus.

Ülo Tonts kõneles karakterist ja selle väärtustamisest 60.—70. aastate eesti proosas. Karakterilooming on kirjanduses inimese kujutamise tähtsaimaks mõõduks, karakter ise aga niisugune dominant proosas, millest loobumine pole osutunud viljakaks. Karakteriloomingut omakorda determineerib tugevasti ühiskonnas valitsev sotsiaalne kliima. Siit eesti nõukogude proosa tänapäevase seisuga tulles leidis Ü. Tonts, et olukord tekitab rohkesti muret, sünteesivõimalustest karakteriloomingu, õieti ka inimesekujutuse vallas tervikuna ollakse märksa kaugel-mal kui 1960. aastate kesk-l. Nõnda asetus Ü. Tontsi käsitus selgesti poleemilisena vas-

tu näiteks sellele projektsioonile, mille 1981. aasta kirjani-ke VIII kongressil visandas prof. E. Nirk, kes kinnitas otse vastupidist. Kahjuks jäi see teema kevadpäevade aruteluosas sootuks kõrvale, ehkki tegemist on ju meie kirjanduse lähima tulevikuga.

Eelmist esinemist täiendas Maie Kalda sõnavõtt teemal «Mis mees ta on?». Vaatluse alla olid võetud A. Hindist ja A. Jakobsonist J. Jõerüüdini ulatuvate kirjanike loomingus esinevad karakterid, nagu Tõnis Hoopkaup, Tõnis Tihu, Gustav Räni, Sven Voore, Margit Voorekand, Maks Savi. Esimesed nende hulgas on negatiivsetenagi mastaapsed ja füüsiliselt tugevad, viimased seda enam ei ole, autorid on nende iseloomustamisel pannud rõhu valdavalt pisidetailidele ja jätnud mastaabid suisa kõrvale. Seega, karakter standardiseerub, muutub unikaalsest statistiliseks. Inimesekujutuse säärane areng ei või ometi lõpmatult jätkuda, siin peab tulema mingi muutus — sellele vihjates M. Kalda lõpetaski.

Praeguseaegse soome proosa võrdlus eesti omaga oli dots. Toivo Kuldsepa aineks. Nagu ilmselt, on Soome suurte eepiliste romaanide osakaal proosa üldpildis silmatorkavalt suurem kui meil, seevastu lühiproosas on proportsioonid vastupidised. Kaks aastakümnet tagasi uuenev proosa küll kummaski kirjanduses ligikaudu samas suunas, kuid Soomes pöörduti traditsioonilise eepika poole peagi tagasi. Modernset romaani esindavad Soomes suurelt jaolt tõl-ked, sealhulgas ka eesti nõukogude prosaistide tõlked, mida ilmub õige rohkesti. Aja-

loolise romaani vallas eelistatakse traditsioonilist, meie proosale tunnustlik, filosoofilise suunaga romaan Soomes peaaegu puudub. Sellega seoses võib loota menu J. Krossi «Keisri hullule». Küllalt liigistikku on ka kirjanduse proosad teineteisele aga oma lähenemises intelligentsiteemal.

Ain Kaalepi ettekanne pani kõrvu mõned võrreldavad seigid igatsuse motiivist eesti nüüdisluules ja selle tagamaades. Ta võttis lähtekohaks sõna «igatsus» semantika maailma keeltes ja näitas, kuivõrd erinev on see keelilt ja kultuurilt.

Pärastisi läbirääkimisi läbis mõte, et kirjandusteaduslik terminoloogia vajab pidevat tähelepanu ja et omavaheline suhtlemine läheb aina raske-maks, kui terminite sisu ei ole klaar. Kuid müüdi mõiste kau-du jõuti siiski ka kaasaja probleemideni, algtõukeks prof. Z. Mints käsitletud Ajmatovi romaan ja dots. P. Vihalemma ettekanne. Veel võtsid sõna V. Adams, L. Siimisker, A. Langemets, L. Priimägi, H.-K. Hellat, H. Runnel, U. Mikelsaar, E. Mallene, V. Vahing.

... Otse kirjanduspäevade järel viis rong mu Moskvase. Olin oma kohandeerungu kava teinud küllalt tiheda ega osanud kuidagi arvata, et sinna tuleb veel lisa. Lisandus NSVL TA Maailmakirjanduse Instituudis asetleidnud üleliiduline konverents «Ajalooline poeetika ja selle uurimise printsiibid». See kestis kaks päeva nagu Tartu kirjanduspäevadki.

PEETER OLESK

On seaduspärane, et uued esilekerkivad loovisikud kutsuvad esile ka uusi kriitikunimesid — neid, kes tunnevad end olevat pakutavaga mingi erilise võrdsuse vahelkorras. Üks niisuguseid kunstnikke on Vassili Medvedev, «Vanemuise» ballettide «Petja ja hunt» ning «Tantsu sünni» looja.

Mõlema puhul on lavastaja ise publikut veennud, et «see ei ole veel see «päris»», et tema tegelik ala on täispikk klassikalise koreograafiaga tantsulavastus. Ometi sunnivad juba näha olnud lühiballetid enesesse suhtuma kui täisväärtuslikesse kunstiteostesse — sama tõsiselt, nagu noor lavastaja ise oma ülesandeid on võtnud.

Tantsukeel on keel, mis nagu keel ikka on ette nähtud selleks, et temaga midagi ütelda. Ja mulle tundub, et selles, mida Vassili Medvedev oma publikule ütelda tahab, võib aru saada ka siis, kui ta kasutab isegi mitte päris täpselt väljendusvahendeid. (Ma luban siiski, et ei hakka siin retsenseerima kavalehte, nagu balletiarvustustes puhuti on tehtud. Muide, «Vanemuise» kavanduses valitseb viimasel ajal täielik laos ja sellest peaks kõnelema eraldi loos.)

Esimene lühiballett «Tantsu sünni» on nime andnud kogu õhtule — võib-olla mõnevõrra automaatselt, aga igatahes ka mitte päris õigustamatult, kui vaadata, millest lavastaja käe all seal esimeses osas tants sünnib. Sest koreograafiline arendus, mis lavale on toodud (tugipuu-äärsetest harjutustest kuni hüpeteni diagonaallil), tantsu ei sünnita. Tegelikult on selles lavastuses tants juba algusest peale olemas, juba esimestes «soojenduspainutustes», juba esimestes plüdes on ta vaieldamatult sees (ning ainult sel-

le pärast saamegi neid argiseid harjutusi tajuda kunstina, nauditava vaatamisväärsusena). Tants on laval esimestest hetkedest peale juba sündinud, sündinud kollektiivsest liikumisrõõmust.

See liikumisrõõm, mis ühendab tantsijate kollektiivi, levib saali rõõmsa erutusena, pannes publiku iga osalise etteastele täpselt samuti kaasa elama, nagu sellele kaasa elavad kaastantsijad tema kõrval. Me näeme laval kollektiivi, kes on tulvil vastastikust toetamisvalmidust, usaldust ja pöidlahoidmist. Avalus ja elurõõm, mis neid hingestab ja tiivustab, murrab end välja nende kitsast ringist, pakub end publikule — ja oleks tänamatu seda vastu võtta teisiti kui siira sümpaatiaga.

«Ärkamine», balletiõhtu teine osa on inspireeritud pidulikust muusikast, mille itaallane Vincenzo Bellini on kirjutanud õrnatämbrihõlmele oboele. Ornuseks ülekasvav sügav vastastikune tähelepanu selle lühiballeti teemana teeb temast «Tantsu sünni» vaieldamatu jätku.

Ei maksa tunda pelgu «Ärkamise» «süžetuse» või «abstraktuse» pärast. Selle nn. abstraktse balleti suurim praktik ja teoreetik Serge Balanchine on ütelnud: «Aga mina arvan, et niisugune ballet ei ole abstraktne. Ta on konkreetne. Konkreetne, sest on näha inimesi, meest ja naist. Nad on olemas, nad on siin. Miks peaks teos rohkemat väljendama? Näiteks, mees ja naine lähevad restoran. Pärast seda kui nad on hästi õhtustanud, tantsivad nad koos foks. Mis seal abstraktset on? Jutustust sellest ei saa. Nad tantsivad, võib-olla tantsimisrõõmust. Nad kuulevad muusikat ning nalle pakub lõbu pörandal tippida ja rütmis olla. Meie teeme balletis täpselt sedasama, ainult et me teeme seda pisut vil-

kamalt ja pisut paremini. Me hüppame paremini ja me näeme paremini välja.»

Selles veendumuses — üleolekuveendumuses — on kavandatud ka kolmas osa, *pas de trois* Jacques Offenbach'i muusikale — tantsuliselt ehk huvitavaim pisiteos, suur samm selle õhtu üldise arengu kontseptsiooni «lihtsamalt keerukamale» teostuses.

Neljas osa «Lõks» võtab taas üles «Ärkamises» «abstraktselt» avatud tundeputtuse teema, seekord asetades ta juba konkreetse sotsiaalsesse keskkonda — vägivallauhis-konda. Murelikult räägib lavastaja puhaste inimsuhete reaalsest kaitsetusest ja harrusest maailmas, mis funktsioneerib rahavabrikuna.

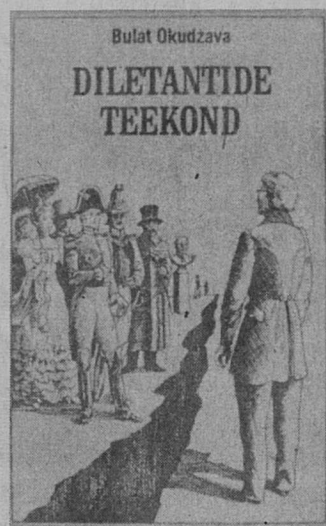
«Vanemuise» laval mulle uudset on ka Vassili Medvedevi koreograafiakes. Eelkõige äratav tähelepanu aeglase ja kiirete osade julge vaheldus (alati ei tarvitse see olla kuidagi ette valmistatud või isegi muusikas põhjenduda — näit. aeglustatud *chainé* Offenbachis). Aeglases osades on silmatorkavaks konstruktiivseks elemendiks poosid (nendega on *pas de trois* sissustatud koguni kulminatsioon!) kiired osad on sageli üles ehitatud jooksule (näiteks peaaegu kogu suur armastusduett «Lõksus»). Need eripärad mõjuvad värselt, ehkki nad pole alati laitmatult teostatavad (juhus kasutades ja kellelegi ülekohtu tegemata tahaksin kiita Valentina Avilotševat ja Jelena Tšaulinat).

Muidugi ei saa Vassili Medvedevi praeguse lavakeelega veel mitte kõiges nõustuda. Häirib tinglikkuse ja realistikuse piiri segasus, veel puuduv oskus mõõta laval toimuva tempot saalisistuja pulsiga. Oli ka lausa piinlikke momente (nn. abilliste lahendus «Lõksus»!). Pole midagi parata, Tartu publik on ärahellitatud Ülo Vilimaa erakordselt peene ja vääramatu maitse poolt ning eksimused maitsekuse vastu torkavad sinisele vaatajaskonnale eriti silma. Aga eks ole ju alati probleemide hulk proportsionaalne selle kunstilise ülesande kõrgusega, mis endale seatakse.

Väga hea tantsija Vassili Medvedev on kindlalt astunud ka lavastajate ridadesse. Uus lavastaja ei too kaasa mitte ainult «oma» kriitikuid, vaid ka «oma» tantsijad, õigemini — ta loob nad. Selles mõttes on ta kahtlemata pedagoog — tantsijate, kriitikute, publiku ja sügugi mitte viimases järjekorras ka iseenda kasvataja. Rõõmustav on tõdeda Vassili Medvedevi soovi ja oskust õppida selles oma vanematelt kolleegidelt Ülo Vilimaalt ja Jelena Poznjakilt. Sest töö kestab. Ees on hulk huvitavaid balletilavastusi.

LINNAR PRIIMÄGI

RAIVO VELSKRI fotod

Pärast raamatu läbilugemist ja lummuse jätkudes tärkab mõnikord soov leida selle põhjus. «Diletantide teekonna» järel oli see soov eriti suur. Ei tea, kas sellepärast, et numbriga tähistamata esimese köite ilmumine meil erilist vastukaja ei tekitanud (kuigi siit-sealt oli kuulda üksikuid kiidusõnu), või sellepärast, et võtsin selle raamatu kätte äsja, pärast teise köite ilmumist, mis — hoolimata trükiarvu kahandamisest 2000 võrra (esimesel köitel oli see 15 000) — lebab ikka veel lahedalt kaupluste lettidel, või hoopis millegi muu pärast. Ei tea. Kuid ometi küsiks: mis on see, mis teeb «Diletantide teekonna» lummavaks?

Mulle paistab, et üheks põhjuseks, milleni jõudmine ei nõua vist erilist pingutust, on lausa erakordne värvinägemus, autori oskus panna lugejaid värve nägema isegi siis, kui nendest juttu ei tehta. Miski pole ainult must ja valge, miski pole ainult hall, isegi mitte siis, kui ainsate värvidega nimetatakse just musta, valget ja halli.

Lugegem kas või härra van Schonhoveni alias Lavinia ja tema hallide silmade kirjeldust, mis kaunistab kogu romaani. Toome näite I k. lk. 273 (sõrrendused minult): «Tal oli sellas kummalisel väljanägemisega läbimärk must pelerin... Tema nägu ei üllatanud millegi erilise: naru naru naru ikka, noor, teravate põse- nukkidega... Peaaegu mitte midagi polnud enam järel endisest härra van Schonhovenist, kõik oli muutunud teiseks toimekas, väsimatu looduse, säilitades endisest vahet ehk hallid, laialisestevad, sünavad ja liiga tähelepanelikud silmad tume date, mitte väga korrapärase kuldude all... Ta oli sale, seda ma ei salga, isegi peenike, mitte pikka kasvu: kui ta pelerini hõlmad lahti lõi, tulid argislevass hallid kleidid dekoltees nähtavale liiruvalt teravad randluud ja pikk sile kael...» Või pilte loonamaisest Gruusiast (II k., lk. 84 j.), kus mihiseb sõdane Terek ja astuvad ääretult nukrad tolmust sinihallid pihvehärijad ning näha on naisi pesemisest pleekunud mustas rüüs ja muinasjutulise Ananuri lossi kriiskavalt valgeid müüre mustal kinnikal. Muidugi leiame romaanist teisigi värve — pagemine Peterburist Tbilisi on otsekui tuhandevärviline muinasjututee.

Kuid see teekond, kus polkõvnik von Müflingil eest põgenevat vürst Mjatlevit ja ta armsamat Laviniat aitab Anilahvaride perekond, juhib mõtteid ka millelegi muule. Sest selles loos on esindatud venelane, pooleldi poolatar, grusiin ja sakslane. Muidugi pole see iseenestest imestusväärne, sest romaani tegevus toimub impeeriumis. Pigem hämmastab, kui võrd veenvalt on Okudžava suutnud esitada just impeeriumile omaseid käitumisvorme ja -norme. Autor on oma ajaloolises romaanis kirjeldanud üht omapärast kultuurinähtust, mis ajaloos lõpeb Esimese maailmasõjaga, — impeeriumikultuuri.

Impeeriumikultuur ei olnud impeeriumi valitseva rahva kultuur, see ei olnud ka kõigi impeeriumi rahvaste kultuuride summa. Pigem oli ta midagi rahvuskultuuride kõrval olevat või mingi nende tuletis. Rahvuskultuuride ja impeeriumikultuuri mõju oli alati vastastikune (meenutagem Peterburi akadeemikute Wiedemanni ja Schiefneri toetust eesti rahvuskultuurile). Nagu juba nimigi ütleb, oli impeeriumikultuur midagi impeeriumide (Hiina, Rooma, Austria-Ungari, Vene impeeriumi) juurde kuuluvat, kuid te ei sündinud mitte impeeriumi tahtel, vaid pigem tema tahte vastaselt, impeerium oli kummalisel kombel alati

impeeriumikultuuri vastu. Ning muidugi ei tarvitsenud ka impeeriumi tegevus leida heakskiitu impeeriumikultuuri esindajate hulgas. Näiteks ei võtnud suur osa Peterburi intelligentsist omaks Peterburi ümberehitamist Petrogradiks. Esimese maailmasõja päevil, mida põhjendati kui põlatud saksakeelse nimetuse asendamist venekeelsega.

Keel pole impeeriumikultuuri seisukohalt üldse oluline: tavaliselt valdavad impeeriumikultuuri esindajad mitut keelt ja kirjutavad oma teoseid selles keeles, mis pakub nende mõtetele suuremat kandepinda. (Meenutagem siinkohal Peterburi Teaduste Akadeemiat ning selle saksa- ja prantsuskeelseid publikatsioone.)

Kui Lääne- ja Kesk-Euroopas on impeeriumikultuuride algus dateeritav juba XVIII sajandiga, siis Venemaal langes selle valuline kujunemisprotsess XIX sajandi teise veerandisse. Impeeriumikultuuri tekkimine oli ajalooline paratamatus, kuid selle loojatele tähendas ta veel ka piina ja kannatust, sest subjektiivselt oli see nende vaba tahte avaldus, nende vaba tahe aga sattus paratamatult konflikti võimuaparaadi ja impeeriumi piiratud tahtega.

Impeeriumikultuuri loojad olid seega läbinisti nonkonformistid. Kas pole vürst Mjatlevi kummaline käitumine seletatav just sellega? Ülimalt andekas ja võimekas inimene tolmib ümbritsevate arvates oi kui ebakõlbalt: «Kõik tegutses nagu hea masinavärk, kui mitte arvestada käputäit haigeid ja lolle veidrikke, kes olid takerdunud isiklikesse kapriisidesse, usutaganejaid, vördjaid, kes pidasid end erandlikeks olevusteks, tegelikult aga olid armetud egoistid, täiesti kasutud, ja kõlbaksid vahet ehk ainult välja naermiseks, sääraseid nagu Mjatlev, kelle paljal nimetamiselgi täidab hinge meelehärm, kibedus ja tüdimus.» (I k., lk. 286.)

Muidugi sai niisugune nonkonformism olla vaid diletantlik. Oskamata midagi korralikult varjata, midagi kavalelt läbi mõelda, usaldades vaid saatuse kulgu ja inimeste heatahtlikku arusaamist, määras Mjatlev oma põgenemistee algusest peale nurjumisele. Ometi õnnestus tal jõuda Tbilisini ja kaugemalegi. Kas see on imestusväärne? Oh ei! Sest ke tema vastas olid diletandid (vähemalt paistavad need inimesed XX sajandi tasemelt vaadates sellistena). Ning selles, kuidas Okudžava kirjeldab nende diletantsust, peitub võib-olla romaani suurim võlu.

Armetu Sverbejev külmemas vürsti maja ees, Mjatlevile järele jõudnud von Müfling kohmetumas ja lahkumas — need pildid on unustamatud. Aga mida öelda keisrist kohutavast Nikolai I Palkinist endast, kes kõnnib rahulikult ja ihukaitsjatela mõõda pealinna tänavaid ja visatakse võõrast majast teenijanna poolt välja? Missugune diletantism!

«Diletantide teekonna» eestikeelset tõlget (I köide O. Sammalt, II köide L. Hiedelilt) tahaks küll vaid kiita. Tõlge kui tervik on mõjuv ja ei saa mitte teisiti kui öelda: oleks rohkem niisuguste teoste, tõlkeid, kus tõlke tase eraldi probleemi ei moodusta.

LINNART MÄLL

«Lõks» ja Vassili Medvedev.

JURI KLAROV TAAS- ALUSTATUD JUURDLUS

JUTUSTUS

21.

Muratovil ajas hinge täis, et rahvahulgad ei taha tunnistada anarhiat ainsaks õigeks õpetuseks, et inimesi ei koorma bolševistliku riikluse ahelad, et mitte miski ei lähe niimoodi, nagu tahtis Bakunin. Tõsi küll, lootust andsid sõnumid Ukrainast, kus mööda ääretuid steppe levis tatsankadest ette jõudes batka Mahno kuulsus. Muratovile näis, et just «pikajuukseline poisiklutt» on see mees, kes on valmis päästma Vene revolutsiooni ummikust ja pöörama õigele teele. Eriti siis, kui appi tuleb nõukogude võimu vastu üles tõusnud «Hersonimaa ja Tauria partisanide ataman» Grigorjev, Odessa vallutanud väeosaade komandör.

Tegelikult ei olnud Grigorjev anarhistidega mingit pistmist ning tema lahkkelidel nõukogude võimuga polnud mitte niivõrd teoreetilise, kui võrd praktilise iseloomi. Kui Grigorjevi polnud sisenesid Odessasse, algas linnas säärase röövtöö, et isegi paljud naised odessalased olid rabatud. Odessa revolutsioonikomitee võitis rakendusele vastavad meetmed, mis solvas Grigorjevit — mille pärast siis üleüldse verd valati? Tema arvates oli röövimise ärakeelamine avalik kontrrevolutsioon, otsene väljakutse töörahvahulgadele, Hersonimaa ja Tauria partisanide atamanile. Ja varsti saigi Mahno Grigorjevilt sõbraliku telegrammi: «Batka, misasie sa kommuniste eemalt vahid? Peksa neid!»

Läbematult ootas Muratov teateid Mahno ja Grigorjevi liidu sõlmimisest. Sest siis — maailmas juhtub kõike — võis kätte jõuda päev, kus nende kuulipildujavankrid kihutavad mööda Petrogradi ja Moskva tänavaid... Kõik võib juhtuda!

Moskvasse jõudsid napid sõnumid Mahno ja Grigorjevi koostööst, nendevahelistest läbirääkimistest ja — lõpuks ometi! — kokkuleppest, mille kohaselt Grigorjevist sai ühendatud jõudude ülemjuhataja ning Mahnost sõja- ja revolutsioonikomitee esimees. Zigmund kinnitas, et tol päeval jõi Muratov esimest korda elus pitsi vodkat. Ja ilmaaegu, sest varsti trükkisid ajalehed ära lõunas saadud telegrammi: «Kõigile. Kõigile. Kõigile. Koopia — Moskva Kreml. Oleme tapnud tuntud atamani Grigorjevi.» Allkirjad: Mahno, operatiivosa ülem Tšutško.

Kellele üldiselt võib niimoodi loota? Nüüd vist poleks sellele küsimusele osanud vastata Bakuningi. Ja Hristofor Nikolajevitš oli lõplikult solvunud.

Ta oli solvunud tänamatu Venemaa peale, ajaloo peale, proletariaadi diktatuuri peale, talupoegade peale, kes tunnistasid seda diktatuuri batka Mahno peale, kes oma lolluse ja poliitilise kirjaoskamatus tõttu tappis ataman Grigorjevi, ataman Grigorjevi peale, kes sellesama poliitilise lühinägelikkuse tõttu laskis Mahno ennast maha koksata, bolševike peale, oma korteripere naisel peale, kes ilmselt arvas, et tema, Muratov, trükkib raha, ja nõudis äge kuu korteriüüri, arvestamata üürniku finantsilisi raskusi, ühesõnaga oli ta solvunud kõigi peale.

22.

Ainu inimene, kelle peale vene pommiviskajate patriarh solvunud ei olnud, oli nähtavasti tema ise. Kuid mida maksab üks inimene selles mitme miljoni inimesega maailmas, kus neid kihutab tagant tont teab mis, mitte aga mõistus ja üleilmse anarhia pühad ideed?

Ma ei teadnud, kas Muratov üldse soovib minuga kokku saada. Oli ju «Teemandifondi» ja Patriarhi varakambri aarded ette nähtud nende mustkaardisalkade formeerimiseks. Tõsi küll, praeguseks oli see kõik minevik, kahetsusväärne episood, mis väärib ehk vaid mõnd lõiku tulevases mälestusteraamatus. Et episood lõppeb Priletajevi tapmisega ja Rituse mahalaskmisega, sellel polnud mõistagi erilist tähtsust. Isa oli võõrasse surmasse alati filosoofiliselt suhtunud. Aga ikkagi võis äpardus Kraskovist toodud aaretega krimlustada tema enesearmastust ja sääraseid krimlustusi Muratov andeks ei andnud.

Ag! kui ma talle helistasin ja tegin ettepaneku kohtuda, siis reageeris ta ootamatult soojalt.

«Väga hea, ma siis olen tunni aja pärast teie pool», ütlesin mina.

Muratov elas üürikorteris igivanas Moskva äärelinna puumas. Alumisel majakorrusel oli kunagi olnud bakaal- ja kolonisaalikaupade kauplus. Teisele korrusele viival lõigisel trepil liisandus pehkinud puidu lehale kaneeli ja teiste vürtside aroom. Üks avar elatanud naisterahvas, ilmselt majaperenaine.

«Kas otsite Muratovit?» Noogutasin. «Pühkige jalad puhtaks!»

See polnud liigne soovitus: hoov, mille sopis maja seisis, oli küllaltki porine.

Suure poolhämara esiku sügavusest tuli mulle vastu teine naine, kõhn, heledate juustega. Näis, nagu oleks ta nüüdsama väljast astunud kubistlikult maalilt: joonlauaga tõmmatud näojooned, kulmude nürinurgad, väike kolmnurkne lõug — ei ainsetki ümarjoont. Tundmatu kunstniku teos oli maalitud hõbedalilled värvi toonides.

«Draule», lausus kubisti maal ja ulatas mulle nurgelise kondiis kää, «Palun teid...»

Oli Zigmundil kuulnud sellest ameerika naisanarhistist, kes tuli Venemaale tundma õppima vene anarhistide taktikat Kodu sõjas. See Draule oli jõudnud Zigmundi põhjalikult ära tüüdata kõigi kahtlaste väärtuste kõrval oli sel naisel kaks kaheldamatut puudust: ta oskas liiga hästi vene keelt ja oli piirilt uudishimulik.

Väsinud lõputult küsimuste voost, unistas Zigmund saata ameeriklanna kuhu tahes, kas või batka Mahno man.

«Kui «pikajuukseline poisiklutt» ta lõppude lõpuks maha kōmmutab, siis ei kuulu mina nende hulka, kes süüdistama hakkavad», ütles Zigmund mulle usalduslikult.

Arvasin et Isa tegeleb paraviisi mõne uut tüüpi pommiga, mis peab saama inimkonna tulevase õnne pandiks ja üleilmse koostöö lähtepunktiks. Ma eksisin. Muratov istus lillisel kušetil ja jõi rahumeelselt porganditeed sahariiniga. Loojup päike valgustas tema hõbedasi juukseid. Sihuke armas habras taat...

Muratov tegi näc, nagu tahaks mulle vastu tulla, mina jälle tegin näc, et ei taha teda koormata liigsete liigutustega, sest vanadus sunnib end austama:

ESMASPÄEV, 7. JUUNI

Eesti Televisioon

14.30 Uudised (KTV). 14.50 Nõukogude elulaad. Dokumentaalfilmid (KTV). 15.35 Mida ja kuidas õpitakse kutsekoolides? (KTV). 16.05 J. Haydn Sümfoonia nr. 55 (KTV). 16.30 Emade kool (KTV). 17.00 Buratino näitus (KTV). 17.25 Halldór Laxness. 80 aastat kirjanduse sünnist (KTV). 18.05 «Põlised põllumehed» (Ukraina TV 1978). 18.25 Ohtune kava. 18.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles). 18.45 Täna maailmas (KTV). 19.00 Juuni. Filmitööd (KTV). 19.15 Partei plaanid on kogu rahva plaanid (KTV). 19.45 Rahvusvaheline panoraam. 20.15 Poolt ja vastu. 20.35 Lastele multafilmid «Ebatavaline sõber» ja «Kole lugu». 21.00 Vremja (KTV). 21.35 Aktuaalne kaamera. 22.05 Mängufilm «Doktor Mladen» (Jugoslaavia). 23.25 AK uudised. 23.30–23.45 Täna maailmas (KTV, videolindilt).

Kesktelevisioon I

8.00 Vremja. 8.45 Toepärane ja uskumatu. 9.45 M. Glinka romansse VNFSV teenelise kunstniku K. Lissovski esituses. 10.05 Lastele mängufilmi «Kvalangid mere põhjas» (Dovženko-nim. Filmi-studio 1985). 11.25–11.30 Uudised. 18.05 Staadion kõigile. 18.35 Multifilm «Lind Tari». 19.45 Telemängufilm «Pikk tee düünides» IV jagu. 21.35 «Vaskratsanik». Muusikafilmi A. Puškini poeemi ainetel. 22.40–22.55 Täna maailmas.

TEISIPÄEV, 8. JUUNI

Eesti Televisioon

14.30 Uudised (KTV). 14.50 Toitusprogramm on üldrahvalik üritus. TV-dokumentaalfilmid (KTV). 15.50 Lastele mängufilmi «Kolm lõbusat vahetust» I jagu (Belarusi film 1978. KTV). 16.55 Telesõprade NSVL rahvaõpetajast Z. Uturovst (KTV). 17.25 Telesuudis «Orjionok» kontserdisaal (KTV). 17.55 «Täi eksperiment» (Läti TV 1979). 18.15 «Pikaalalise saladuse» (Kiievi Populaarteaduslike Filmide Studio 1979). 18.25 Ohtune kava. 18.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles). 18.45 Täna maailmas (KTV). 19.00 Lasteekraan. Suvi TPL-is. Multifilm «Aitäh!» 19.30 Spordiprisma. 20.00 Kontserdistudio. Mart Saare soololaule. 20.35 «Pallas-saarelt Piritale» (Tallinnfilm 1978). 20.45 Maarahva minutid. 21.00 Vremja (KTV). 21.35 Aktuaalne kaamera. 22.05 Reklaamiklubi. 23.20 AK uudised. 23.25–23.40 Täna maailmas (KTV, videolindilt).

Kesktelevisioon I

8.00 Vremja. 8.45 Kontsert. 9.05 Noorte aadressid. 10.05 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» IV jagu. 11.20–11.25 Uudised. 18.30 Igas joonistuses on päike. 19.00 Kohtumised tele soovil. Saadet juhivad poliitiline vaatleja V. Beketov. 19.50 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» V jagu. 21.35 «David Olstrahh». Muusikafilmi (Ekraan). 22.30–22.45 Täna maailmas.

KOLMAPÄEV, 9. JUUNI

Eesti Televisioon

14.30 Uudised (KTV). 14.50 Sõprade ekraan. Sotsialismimaade TV-dokumentaalfilmid (KTV). 15.50 Juhendaja. Teleajakiri (KTV). 16.20 Muusikafilmi (KTV). 17.00 Malekoos (KTV). 17.30 Tõekultuse lipukandjad (KTV). 17.45 «Põlised rahvapidu» (Valgevene TV 1981). 18.15 «Mu lapsepõlve järv» (Moldaavia TV 1978). 18.25 Ohtune kava. 18.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles). 18.45 Täna maailmas (KTV). 19.00 60 lühikõnaldat. «Kreenholm täna ja homme» (Eesti Telefilm 1978, vene keeles). 19.25 Reklaam. 19.30 Lastele multafilmi «Nupukas vares» ja «Koolivahe-aeg Prostopjvšinos». 20.00 Votmelugu. 20.45 Sõna vastuseks. 21.00 Vremja (KTV). 21.35 Aktuaalne kaamera. 22.05 Mängufilmi «Minu sõber onu Vanja» (Gruzia-film 1978). 23.15 AK uudised. 23.20–23.35 Täna maailmas (KTV, videolindilt).

Leheruumi kokkuvõtteks saateid, mida Eesti Televisioon Kesktelevisioonist üle kannab, Kesktelevisiooni saatekavas ei korrata.

telenädal

Kesktelevisioon I

8.00 Vremja. 8.45 Rahvaloomingut. 9.35 «Lendutus». TV-dokumentaalfilm. 10.05 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» V jagu. 11.15–11.20 Uudised. 17.45 Kus te olete, fanfaristid? 18.30 Lõbusad noodid. 19.00 Teaduselu. 19.45 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» VI jagu. 21.35 Laul. 22.40–22.55 Täna maailmas.

NELJAPÄEV, 10. JUUNI

Eesti Televisioon

14.30 Uudised (KTV). 14.50 «Ulesanne». TV-dokumentaalfilm (KTV). 15.15 Noor tehnik 82 (KTV). 15.50 Lastele mängufilmi «Kolm lõbusat vahetust» II jagu (KTV). 16.55 P. Tšaikovski V sümfoonia. Esitab KTV ja OR Suur Sümfooniaorkester (KTV). 17.45 «Hoia!» Spordifilm (Ukraina Populaarteaduslike Filmide Studio 1980). 17.55 Ohtune kava. 18.00 Aktuaalne kaamera (vene keeles). 18.15 Miljonite lennuk ülikool. Toitusprogramm on üldrahvalik üritus (KTV). 18.45 Täna maailmas (KTV). 19.00 Valimistest valimisteni. 19.20 Reklaam. 19.30 Ringlõik. 20.00 Lasteekraan. Mõmmi ja aabits. 20.25 Teated. 20.30 Järelfoorum. 21.00 Vremja (KTV). 21.35 Aktuaalne kaamera. 22.05 Kes keda? 23.05 «Naaber-rannad» (Eesti Telefilm 1977). 23.35 AK uudised. 23.40–23.55 Täna maailmas (KTV, videolindilt).

Kesktelevisioon I

8.00 Vremja. 8.45 S. Prokofjevi Sonata nr. 7. 9.05 Filmatähtade klubi. 10.05 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» VI jagu. 11.15–11.20 Uudised. 17.45 Kangelastegu. 19.00 Rahvaloomad. 19.15 Koostöö. Teleajakiri. 19.45 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» VII jagu. 21.35 Jutustusi kunstnikest. VNFSV rahvakunstnik B. Stšerbakov. 22.05 Täna maailmas. 22.20–23.00 Toepärane ja uskumatu.

REEDE, 11. JUUNI

Eesti Televisioon

14.30 Uudised (KTV). 14.50 50 aastat tagasi rajati Komsomolsk Amuuri ääres. «Linn koidikul». TV-dokumentaalfilm (KTV). 15.05 Vene keel (KTV). 15.35 Majandamine ökonoomsemaks (KTV). 16.05 Lastele mängufilmi «Kolm lõbusat vahetust» III jagu (KTV). 16.55 «Monoloogid armastusest» (Moldaavia TV 1979). 17.20 «Karkaplast» (Leedu TV 1978). 17.35 Noodiointel. «Kasahhi suvenilrid» (Kasahhi TV 1975). 18.15 «Minu Puškin» (Ukraina Populaarteaduslike Filmide Studio 1979). 18.25 Ohtune kava. 18.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles). 18.45 Täna maailmas (KTV). 19.00 10 olümpiastart. 19.30 Lastele multafilmi «Muinasjutu laiskusest» ja «Imed päise päeva ajal». 20.00 X lend. 20.45 «Lucia» (Eesti Telefilm 1973). 21.00 Vremja (KTV). 21.45 Aktuaalne kaamera. 22.15–22.30 Teatriõhtu. G. Verdi «Rigoletto». PAT «Estonia» etendus (ETV 1977). Vaheajal teated ja reklaam.

Kesktelevisioon I

8.00 Vremja. 8.45 Kauge ja lähedane laul. 9.35 «Programm Siber». TV-dokumentaalfilm. 10.05 Telemängufilmi «Pikk tee düünides» VII jagu. 11.15–11.20 Uudised. 16.55 Moskva komsomol. 17.25 F. Mendelssohni muusikat. 18.05 Vaidluskubi. 19.00 Kasahhi Televisiooni programm. TV-dokumentaalfilm «Räägime vendlustest» ja kunstimeistrite kontsert. 21.45 «Anjuta». Balletifilm (Lenfilm 1982. V. Gavrilini muusika. A. Tšehhovi jutustuse «Anna kaelas» ainetel). 22.55 Täna maailmas. 23.10–23.40 Vendade Znamenskite mälestusvõistlused kergejõustikus.

LAUPÄEV, 12. JUUNI

Eesti Televisioon

8.00 Vremja (KTV). 8.55 ABC (KTV). 9.25 Leninliku Komsomoli preemia laureaatide kontsert (KTV). 9.55 Saatekavateade. 10.00 Vaata kõõkil! 10.30 Lasteekraan. Mõmmi ja aabits (kordus). Multifilm «Akki õnnestub!» 11.00 Moldaavia tarbekunst (Kišinjovist). 11.30 «Filmiidid». Filmid (KTV). 11.45 Esineb Filipiini folk-sambel (KTV). 12.15 «Nikolai Katsjuba mehise tunde». Telesõprade üldrahvalik üritus. 12.30 Luulealmanahh Puškinist (KTV). 14.00 «Kosmonaut Filipsenko kolmas orbis». TV-dokumentaalfilm (KTV). 14.30 Uudised (KTV). 14.45 Lastele mängufilmi «Rännutuul» (Gorki-nim. Filmi-studio 1978. KTV). 16.05 «Punarebane» (Kirovi TV 1975). 16.20 Näitus-saallides. 16.50 10 olümpiastart. 17.30 Lastele teatritendust. V. Lifšitsi «Kass Vaska ja tema sõbrad». Kalinini Nukuteatri etendus. 18.25 Ohtune kava. 18.30 ERSO suures saalis. 19.15 Imet tabamas. Anne Paluver. 20.00 Lasteekraan. Lauuluütsid. 20.30 «Kotermann» (Eesti Telefilm 1980). 20.40 «Metsade taga» (Eesti Telefilm 1981). 21.00 Vremja (KTV). 21.35 Aktuaalne kaamera. 22.05 Kevadmelooidid. 22.35 Telemängufilmi «Ohe armastuse lugu» (Dovženko-nim. Filmi-studio 1981). 24.00–24.30 «Roosid lõunast» (Eesti Telefilm 1977).

Kesktelevisioon I

9.50 Teile, lastevanemad! 10.20 Spordiloto loosimine. 10.30 Ohutu liiklus. 11.00 Moldaavia tarbekunst. 12.30 Luulealmanahh Puškinist. 14.45 Lastele mängufilmi «Rännutuul» (Gorki-nim. Filmi-studio 1978). 16.05 «Inimene, päästa oma planeet». Dokumentaalfilm. 16.35 Loomariigis. 17.35 Vestleb poliitiline vaatleja L. Voznessenski. 18.05 «Murad Kallajev. Rütmid ja aastad». Dokumentaalfilm. 19.10 Multifilmi «Miks elevandid...?» ja «Seeneke-tareke». 19.35 Telemängufilmi «Minu sõber Malgret» (Prantsusmaa 1979). 21.35 Kutsuv tuluke (1. mai saate kordus). 23.15 Vendade Znamenskite mälestusvõistlused kergejõustikus. 23.45–24.00 Uudised.

POHAPÄEV, 13. JUUNI

Eesti Televisioon

8.00 Vremja (KTV). 8.45 «Muusikauplus» (Ekraan, KTV). 9.30 Aratuskell (KTV). 10.00 Teenin Nõukogude Liitu (KTV). 11.00 Saatekavateade. 11.05 Lastele telemängufilmi «Rahutu suvi» (Dovženko-nim. Filmi-studio 1981). 12.10 Teadus ja tervis. Stress. 13.00 «Mõista loodust» (Kasahhi TV 1979). 13.25 «Laadapilt». Muusikafilmi (Ukraina TV 1980). 14.00 Mängufilmi «Valge laev» (Tallinnfilm 1970). 15.20 «Rahvakunstimeistrid» (Aserbaidžaan TV 1981). 15.35 «Lõbu-reis». Muusikafilmi (Ukraina TV 1977). 16.05 «Hiiva valbad» (Usbeki TV 1979). 16.15 10 olümpiastart. 16.55 Täna on kergetõõstuse töötajate päev. Esineb NSVL kergetõõstuse minister N. Tarasov (KTV). 17.15 Arglastust püüa-päeval. 18.00 Rahvusvaheline panoraam (KTV). 18.45 Jupiter. 19.15 Estradil tähestik. Volde-mar Kuslap. 19.55 Reklaam. 20.00 Aeg luubis. 20.45 Sport. Sport. 21.00 Vremja (KTV). 21.35 «Vana meloodia» (Eesti Telefilm 1981). 21.55 Pekiama. 22.00–23.45 MM-võistlused jalgpallis: Argentina – Belgia. Vaheajal kell 22.45 reportaaž MM-võistluste avamiselt (Hispaaniast).

Kesktelevisioon I

11.00 Tervis. 11.45 Hommikupost. 12.15 Ringvaade «Teadus ja tehnika». 12.30 Põlumeeste tund. 13.30 Muusikaklask. 14.00 G. Borovik «Intervjuu Buenos Aireses». Näidendfilm Majakovski-nim. Moskva Akadeemilise Teatri näitlejate esituses. 16.25 Vant, kihutat troika... Vene laule ja romansse. 17.15 Soovi-kontsert kergetõõstuse töötajatele. 18.45 Filmitähtade klubi. 20.00 Teid palub Veera Vassiljeva. 21.35 VII rahvusvahelisel Tšaikovski-nim. konkursil. 22.00 MM-võistlused jalgpallis: Argentina – Belgia. Vaheajal kell 22.45 reportaaž MM-võistluste avamiselt. 23.45–24.00 Uudised.

ANSAMBEL «TŠERNOBRIVETS»

Mironovka rajoonis on töö ühte põimunud lauludega, isetegevusega. Iga aasta on juurde toonud uusi kultuuriasutusi. Üksnes möödunud viisaastaku jooksul kerkisid kultuurimajad Pii, Zelenki ja Ros-sava külla. Nüüd on igal maa-asulal oma kultuurimaja või klubi ja raamatukogu. Tavaks on saanud rajooni taidluskollektiivid, kolhoosi agithriaadide puhkhiior-kestrite, kooride, vokaal- ja instrumentaalsamblike ülevaatused, Rajooni kultuuritöötajate alatusel hakati oblasti farmitöötajatele pakkuma siisukamat meelelahutust. Loomakasvatajatele on nüüd ränd-raamatukogud, korraldatakse portreeõhtuid, elavaid ajalch-ti jm. Kultuuriasutuste tugevam ainealine alus on otseselt

mõjustanud taidluskollektiivide kunstimeistlikkust. Viimastel aastatel on meie rajoonis üha suurenenud taidluskollektiivide arv. Karapiški kultuurimaja juures kutsuti sotsialistliku töö kangelase, NSV Lõdu Ülemnõukogu saadiku N. Krivošeja algatusel ellu naisansambel «Mrija». Menu on saatnud Maslovski sovhoctehnikumi laulu- ja tantsuansambli «Kuldne Viljapea», Potoki ja Aleksandro-rovka küla koore ja teisi.

Kuid parim näide rahvata-letide õitsengust on 1970. aastal loodud rahvakunstiansambel «Tšernobrivets». Kui endise Zdanovi-nimelise kolhoosi isetegevuslased esitasid peochtul oma laule, tuli kolhoosi esimees, sotsialistliku töö kangelane A. Buznitski neid kuulates mõttele asutada ma-

jandis tõeline rahvakunstiansambel. Koos Ukraina NSV teenelise kultuuritöötaja A. Girmani ja konsultandi, Ukraina NSV teenelise kunstniku S. Krapivoga tehtigi mõtte teoks. Ansambli anti ukrain-na rahvalaulest tuntud lil-le nimetus.

12 aastaga on «Tšernobrivetsist» saanud rahvakollektiiv. I üleildulise taidluskon-ferti laureaat, ülevaariigilise Nikolai Ostrovski nimelise preemia laureaat. I rahvusva-helise rahvalaulikute Alžiiri festivali laureaat. 1973. aastal pälvis ta isetegevuslike küla-ansamblike üleildulise ülevaa-tuse pronksmedali.

Tšernobrivetslased on esine-nud Bulgaarias, Saksa DV-s, Itaalias, Prantsusmaal ja Malta saarel ning andnud kontserte olümpiakülalistele. Ligi 800 kontserdil on neile plaksutanud Kiievi ja seile ümbruse ning teiste liiduvaba-riikide publik.

N. KAPLJA

TEATER

RAT «VANEMUINE»

TEATRISAALIS

Laup., 5. VI kl. 19 «Sevilla habemeajaja» — kehtivad ka 20. maiks ostetud pääsmesd pühap., 6. VI kl. 19 «Südamevalu» esmasp., 7. VI kl. 19 «Bahhaduri pruudikink» kolmap., 9. VI kl. 19 «Laudalürika» neljap., 10. VI kl. 19 «Bahhaduri pruudikink» reedel, 11. VI kl. 19 «Vääritud väli» laup., 12. VI kl. 19 «Südamevalu» pühap., 13. VI kl. 19 «Tantsu sünd»

Kassa lahti 11—14 ja 17—19.30.

RAKVERE TEATRI vabaõhuetendused juunis TAMMSAARE-PÕHJA TALUS A. H. Tammsaare — R. Trass «MÄETAGUSE VANAD» (Kaks mälestust viies pildis) 11. ja 18. juunil kell 20 5. juunil kell 14 ja 17 20. juunil kell 17

VIITNA SUURJARVEL T. Suurimäe muinasjutumäng «HALDJAD» 15. (esietendus), 18., 19. ja 20. juunil kell 20 Pääsmesd müügil tundi enne algust. Viimase filmi korral etendust ei ole.

ENSV RIIKLIKU NOOPSOOTEATRI külalisetendused EPA AULAS

6. juunil kell 15 ja 20 7., 8., 9., 10. ja 11. juunil kell 20 MEIE ELULOOD

Konservatooriumi lavakunstikateedri X lennu diplomietendus. Piletite müük ja etetellimine EPA peahoones kell 11—14 (tel. 7 53 95).

KINO

«EKRAAN» — «Mäng neljal käel» (Prantsuse — Itaalia värvifilm, alla 16 a. keelatud) 12, 16.30, 18.20, 20.10, 22. Pikk seanss 13.50: «Uudismaa» ja «Mäng neljal käel». Pühapäeval 12 «Tuhkatriinu» (igas vanuses lastele).

«KOMSOOMOL» — «Hiina sündroom» (USA värvifilm 2 jaos) 11, 13.30, 16, 18.30, 21. Pühapäeval 12 lastele «Maipõrnikas ja sipelgas» jt. multifilmid.

«VARIA» — «Auto katusel» (värviline naljafilm) 16, 17.45, 19.30, 21.15. Pühapäeval 12.30 lastele multifilmid.

RAUDTEEKINO — «Sügavik» (USA seiklusfilm 2 jaos) 15 ja 18. Pühapäeval 15 lastele multifilmid.

Elva «HELI» — Pühapäeval 13 lastele «Saabastega koer» (multifilmid). «Kaotatud miljonid» (Rumeenia värvifilm) 14 ja 16.

Seda ja teist

2-toaline kõigi mugavustega korter Tallinnas Mustamäel (II korrus, toad eraldi) vahetada 3-toalise kõigi mugavustega korteri vastu Tartus, soovitatav keslinnas või 1. Mai — Sõpruse pst. piirkonnas. Uue tn. skj., nõudmiseni.

D. Siltam

2-toaline kõigi mugavustega korter Elvas vahetada samaväärse või väiksema vastu Tartus. Pärast kl. 18 Kaunase pst. 9—14.

I. Toom

Noorem naiskõdaniik, kes on nõus vaatama laste järele, leiab elamispinna maal või linnas. Postimaja, nõudmiseni.

H. Lepvalts

Unustatud 28. mail kohver ja komps naisterahva riietega. Busijaama või selle lähedusse. Palutakse helistada tel. 1 62 02.

S. Lamp

OST•MÜÜK

Müüa sõiduauto VAZ 2103 (1976. mootor VAZ 2103). 5. ja 6. juunil Sireli 9a.

R. Völli

Müüa VAZ 2101 (1976). Pühapäeval Salme 2c—2a.

U. Kalling

Müüa VAZ 2101 (1974). Vane-muise 74—1.

M. Hüdse

Müüa lüpsilehm. Kuuste soovhoos, Kitse küla.

E. Rohtung

Müüa aiatraktor koos majapidamistöödel vajaminevate haakeriistadega (nõudumasin jne.). Otepää — Palupera maanteed 4 km Kiriku küla bussipeatus.

M. Treial

Müüa ENE ja vakk. Postimaja, nõudmiseni.

E. Jänes

Odavalt müüa ZAZ 968. Kirsli 6.

V. Külv

Müüa sõiduauto aku. Tel. 7 72 88, Salme 37b.

M. Alunurm

Müüa motoroller «Turist» ja paa-dimootor «Moskva M». Elva, Kingissepa 41—5.

H. Henno

Müüa vähesõitnud (1981) kõig-korviga mootorratas 12 «Jupiter 3». Tartu raj. Kambja kn. Kambja soovhoosi Kiisa osakond.

A. Luik

Müüa kõigkõrvi «Jawa 634» (1981) ja pianino «Vanemuine». Vasara 6—1.

A. Räisa

Müüa Türi elamu jagu mitmes moodus prusse, servatud ja serva-mata laudu ning planke. Telefon Türi 7 86 43.

S. Hansen

Müüa 2 lehmvasikat ja pullvasi-kas. Tartu — Narva mnt. 30 km; Tindimuru bussipeatus, paremale 600 m.

A. Berg

Müüa esimest korda lüpsmatul-nud lehm. Miina Härma kolhoos, Vesneri küla. Vesneri bussipeatu-sest umb. 300 m. Kodus kl. 18-st.

Arnold Viira

Müüa juuni keskel esimest kor-da lüpsmatulev lehm. Tõravere.

H. Leitu

Müüa noor lehm. Saadjärve kol-hoosi Ellistvere töökoja juures esi-mene maja.

I. Lauren

Müüa remonti vajavad taluhoo-ned Jõgeva rajoonis Peipsi ja mar-jametsade lähedal. Samas müüa ZAZ 965. Kirj. Tartu, Riia 93—5.

M. Otsatalu

Müüa korras diiselmootoriga me-resõidupaati (kalutiga, 7×1,85). Pär-nu, Voorimehe 5.

V. Altemann

Müüa uus maja. Vastu soovim kõigi mugavustega 3- ja 1-toalist korterit, soovitatav Annelinnas. Roo-pa 19.

V. Juudas

Müüa maja koos ehitusmaterja-liiga Veerikul või vahetada korteri vastu. Samas müüa giasuuritud ahjupotte ja hõõlvilvõid. Postimaja, nõudmiseni.

L. Lilleorg

Tartus müüa osa majast. Valli-kraavi 24—3.

M. Kuusk

Müüa maja Otepää lähedal jär-vede ja marjametsade ääres. Töö-päeviti pärast kl. 18 Tartu, Võru 109a.

E. Loot

Müüa lehmvasikas Veeriku ben-siinijaama juures.

A. Parv

Müüa «Moskvits 412» uus vänt-võlli koos saaledega. Postimaja, nõudmiseni.

K. Limberg

Ostan VAZ 2101 või 21011. Pos-timaja, nõudmiseni.

O. Visnapuu

Ostan VAZ 2106 (1982). Side-sõlm, nõudmiseni.

R. Palm

Müüa kämpingulaudu. Postima-ja, nõudmiseni.

E. Laas

Kliiresti müüa «Neris»-tüüpi ka-tel (3,8 m²) ja ENE. Sidesõlm, nõud-miseni.

T. Kurg

Müüa elutoakomplekt (Pärnu, tu-me). Postimaja, nõudmiseni.

L. Onno

ELVA LAULUVÄLJAKUL

täna kell 20

SÕPRUSKONTSERT:

rahvapilli- ja puhkpilliorkestrid, rahvatantsijad, peotantsijad, vokaal-instrumentaalansamblid, solistid jt., samuti külaliskollektiivid Moskva oblastist, Ukraina ja Läti NSV-st. Tants.

homme kell 18

TARTU RAJOONI LAULU- JA TANTSUPIDU

Esinevad rahvatantsurühmad, nais-, sega- ja meeskoorid, puhkpilliorkestrid ning külaliskollektiivid Tallinnast, Tartust, Põlvast, Valgast, Viljandist, Rakverest, Paidest, Hiiumaalt ja Rāpinast, samuti vennasvabariikidest.

Rongkäik algab kell 17.30 kultuurimaja juurest. Tants.

TARTU RAJOONI KÜÜLIKUKASVATUSE SELTS

korraldab Kallaste laadal täna kell 9—17

KÜÜLIKUTE JA NUTRIATE MÜÜGI.

Kõigil võimalik osta ja müüa. Müümisel nõutav tauditustõend.

Homme kell 12

RAHUMÄE KALMISTUL KALMISTUPÄEV

Kaastegevad matusebüroo puhkpilliorkester ja «Vanemuise» teatri solistid.

Ostan kohe korv- või velvet-lap-sevankri. Jõgeva sidesõlm, nõud-miseni.

M. Torma

Müüa VAZ 2101 veljed, esiklaas tihendiga ja raadioantenn. Samas ostan VAZ 2103 veljed. Postimaja, nõudmiseni.

I. Pruks

Ostan kapitaalremonti vajavad M 412 mootori ja ZAZ 965. Samas müüa kahe põletiga keskkütteahi (vedelküte). Tel. 7 59 70 või Aäsi 8.

L. Ambos

Ostan M 21 uued tagumised uk-sed. Postimaja, nõudmiseni.

A. Sell

Ostan «Ziguli» 2101—2103 või 2105 (1982). Võib koos haagisega. Jõgeva raj., Pala kolhoos, Nõva osakond.

Kalju Ernits

Soovin osta väiksemat korterit Tartus. Võib olla remonti vajav. Postimaja, nõudmiseni.

H. Sulg

Müüa suvila Pühajärve lähedal Otepää aedlinnas. Tartu, Lemmatsi 20—3, tel. 7 57 64.

P. Kask

Müüa 6-nädalane pullvasikas. M. Härma kolhoos, Möllatsi küla.

A. Vahter

Sügav kaastunne Liili Müllerile venna

REIN TARI

surma puhul.

Koondise «Tartu Autoveod» III kolonn

Avaldame osakonnajuhatajale Virve Kokale kaastunnet ema

ANNA KOKA

surma puhul.

Kolleegid tuberkuloosidisperserist

Sügav kaastunne Ilmar Pettai-le ja tema perekonnale äia, isa ja vanaisa

KARL PAJU

kaotuse puhul.

Võnnu soovhoosi automajand

JUHAN MAGI

Sügav kaastunne kolleeg Valve Rajasaarele isa surma puhul.

Tartu KEK-i varustusosakond

Mälestame kauaaegset töötajat NIGUL VARET

Jagame elukaaslase Lučia Gol-dina leina.

29. lastesõime töötajad, lapsed ja nende vanemad

PEETER KIKAS

Avaldame kaastunnet pere-kond Kikasele armsa isa, äia, va-naisa ja vanavanaisa surma pu-hul.

Ilmatari 14, 16, 20, 22, 11, 13, 15 ja 17 elanikud

Avaldame kaastunnet Ülo Tõl-bile ema

MARTA TÕLBI
11. XII 1904
1. VI 1982

surma puhul.

TRÜ kehakultuuriteaduskond, raskejõustiku ja veesporti kateeder

Avaldame sügavat kaastunnet Raimond Praaklile perekonnaga ema

SALME-JOHANNA PRAAKLI

surma puhul.

Taksopargi pere

Sügav kaastunne Uno Vaule pe-rekonnaga

JOHANNES AAVOJA

kaotuse puhul.

«Avangardi» kolhoosi pere

Avaldame kaastunnet perekond Kaaverile isa, äia ja vanaisa

PRITS KAAVERI

surma puhul.

Elva soovhoosi Kirepi osakond

Avaldame kaastunnet Kale Käärikule perekonnaga armsa va-naema ja vanavanaema

MIILI VILLEMSI

surma puhul.

Arstiristade ja optikakauplus

Avaldame kaastunnet Viktor Kotenkole perekonnaga isa, äia ja vanaisa

STEPAN MONTIHOVI

surma puhul.

Tähe 38 elanikud

Sügav kaastunne Lembit Tiis-lerile ema

LINDA TIISLERI

kaotuse puhul.

Jõesadam

Meie kaastunne Ottile Kriibile ema

ANNA KULPI

surma puhul.

Kuuste soovhoos

Sügav kaastunne Vello Eensoo-le perekonnaga isa, äia ja vana-isa

VIILIP-HERBERT EENSOO

surma puhul.

Valu- ja mehaanikatehase kokillivalu jaoskond

Sügav kaastunne Irmgarta Aunulale ema

EMMA-PAULINE AUNULA

surma puhul.

Õlletehase linnasejaoskond

Meie kaastunne omastele

HILDA MUUGA

surma puhul.

Kaaselanikud Pollu 6 I sektsioonist

Avaldame kaastunnet Anne Medvetskile ema

HILDA MUUGA

surma puhul.

Katseremonditehas

Sügav kaastunne perekond Kallasele ema, ämma ja vanaema

AMALIE LEMBERGI

surma puhul.

Naabrid Õuna 1, 1a, 2, 4, 5 ja 7, Soinaste 31a—1, 33 ja 33a ning Kreegl 4

Sügav kaastunne Evi Meruski-le perekonnaga kalli ema

ALMA-ELVIINE TRAMBERGI

surma puhul.

Kolleegid 10. keskkoolist

Sügav kaastunne, Arved Irdile perekonnaga isa

JAAN IRDI

surma puhul. Ehitaja 15, 16, 18, 20 ja 21 elanikud. Arasaatmine kodust 8. skj. kl. 14, matmine kl. 15 Kambja kal-mistul.

GUSTAV ANIJALG

23. XII 1900
3. VI 1982

Mälestame kauaaegset head ning sõbralikku kaastöötajat. Avaldame kaastunnet lesele ja tütrele perekonnaga.

Luunja soovhoosi pensionärid

Avaldame kaastunnet kalli-le Urmas Seppiusele isa

VALDUR SEPPIUSE

surma puhul.

Klassikaaslased ja klassi-juhataja kaugõppekeskkoolist

Sügav kaastunne perekond Sep-piusele abikaasa ja isa

VALDUR SEPPIUSE

surma puhul.

Ehitusmaterjalitehase klaasistehhi IV vahetus

Sügav kaastunne Aino ja And-res Lassile abikaasa ja isa

ARNOLD LASSI

1926—1982

surma puhul.

Kastani 78, 80 ja 82 elanikud

EVI LINNO

Mälestame sõbralikku kursuse-kaaslast ja jagame omaste leina.

End. Tartu Õpetajate Instituudi, 1952. a. lõpetanud eesti keele õpetajad

Meie kaastunne Värvi Linnole abikaasa

EVI LINNO

kaotuse puhul.

Veevarustusvalitsus

EVI LINNO

1927—1982

Mälestame Sillaotsa kooli õpe-tajat ja tunneme kaasa omastele.

Tartu

Mõned tunnid metsatööl

6. keskkooli omad olid kohal enne kella kuut. Klassijuhatajad Valentina Sergijevskaja ja Zoja Kalinkina teadsid, mida teha ja kust alustada. Nad viisid oma väed — kahe klassi peale kokku täpselt 59 — metsatuka keskele. Hakati kännutüükaid, malakaid ja oksarisu kokku ajama ning üle kraavi lõkkeasegale fassima.

Samas astus juurde 11. majavalitsuse peainsener Uno Kütt, kiitis õpetajannade initsiatiivi õigeks ning ruttas vastu teistele tööriietes lasterühmadele — tulid abilised 12. keskkoolist. Õpetajad Reet Sõõt ja Virve Sutt olid kolmest kuueandast klassist kokku korjanud parimaid õpilasi, kellel pole eksamitega asja. Esimese ülevõtte ajal oli neid kokku 38. Suurem osa püüdis metsa alla, mõni jäi ka äraootavalt kraavikaldale, jalgrattaleistang peos, nii et õpetajad pidid töötegemist meelde tulema.

Vähepeal tugevnes tuul, keerutas risutassijale liivagi vastu nägu. Seepärast ei tahtud pöösaste varjust kuigi kaugele astuda ja lõke ähvardas jääda liialt metsa lähedale. U. Kütt andis käsu sikutada kõik põlev kraam kaugeemale, mullavallide vahele.

Poolkuiva oksarisu, seas suuremaidki tüükaid, kogunes mõneteistkümmne minutiga hea virm. Paras aeg läitust otsida. «Hei, poisid, kellel on tikku!» Tikke pole, öeldi kärmelt vastu. Tikutoos siiski leiti — ühe vanema mehe taskust. Ja suitsukeeris tõusis üles. Poistel hakkas lausa põnev. «Tooge rohkem lehtedega — saab suitsu!»

Kolm-neli poissi olid nii agarad tegutsema, et hoia või saabast kinni. Ise higised ja tahmased, muudkui kuhjasid roikaid tulele, vaata et ise tule käes keerutavate leekide vahele ei kao. Pidage nüüd kinni, olgu ikka puhkust ka. Üks, ise pisike kui mätas, õhutas teisi takka — et lõke suuremaks ja võimsamaks ajada. Väikest kasvu Anatoli paistis kõva autoriteet olevat. Saša, Igor, Valeri, Kostja, Edik ja teised oluaksid, justkui tema alluvad.

Küllap Annelinna viimases soppis elab mõni tuhat inimest. Majade naabruses seisva pisikesel metsatuka korastamise aksioon paistis huvitavat ainult üht meest. Lembit Laanemets, endine elamukombinaadi keevitaja, sõja läbiteinud mees, tulnud koolilaste tööd vaatama. Kuid tuli väikesel terava kirvega, ja mis sa ikka vaatad, kui rookimist ootav lepavõsa ja poolenisti mahamurdunud puuvibalikud risti-rästi jalus. Kirves kätte ja töö käima.

Peagi ei olnud metsa all enam lahtist puurisu võtta ja

salk 12. keskkooli tüdrukuid kogunes kirvemehi lähedale — iga paju, mis hooibist langes, lohises kärmelt lõkke suunas. VI e-st hakkasid mitmed agarusega silma. Kõiksin nime. Öeldi: Kaie, Viive, Riin. Ka mõned poisid askeldasid kärmesti, kuigi nende read olid vähepeal hõrenenud. VI e-st töötasid tõsisel moel Heili, Katrin, Riina, Ulve, Heiki, Indrek ja Tanel. VI b-st sain kirja ainult ühe — Külli.

«Jah, kirvemehi peaks olema rohkem,» arvas U. Kütt. Ja kohe mõtlikult: «Aga kust ma neid võtan?! Paistab, et majade elanikud ei taha tulla, ja torulukkseppa ka ei saa oma töö juurest ära võtta.»

Üksmeele peitub suur jõud. Sede tõestasid 6. keskkooli lapsed, kes haarasid vahet neljakümnekesi palgi mõõtu puust kinni ja tirisid metsast lageda peale. Oli nõnda palju puutüüke kallal, nagu ligi mahtus. Justkui sipelgad. Paras sõjakas väljendas tööõnnumu. Koolimeistrid ahhetasid, nad vist ei teadnudki, et kasvandikud nii tragid. Ira, Nadja, Veronika, Nataša, Anja. Siin võiks terve klassi — V g — üles lugeda. Ja V d.

Arutasime isekeski, et koolilaste abiga võib üsna palju ära teha. Kuid et neile jõukohaseid ülesandeid leida, tuleks mõningat eeltööd teha.

Tuleks võsa laastada, kände välja juurida, pinnast tasandada. Selleks aga oleks vaja mehi ja masinaid. Varsti läheb vaja kruusa ja liiva, maakive, puitmaterjali. Kui ükskord tõesti läheb indiaaniküla rajamiseks, ehk siis tulevad suuremad poisid platsi ja teevad ka ise midagi valmis. Hiljem oleks ehk lõhkujaid sedavõrd vähem.

Esiialgu pole peale majavalitsuse ühtki teist asutust, kes metsapargi rajamisest oleks huvitatud. Ühel õhtul olnud seal juhendajaidki, kuid teistel õhtutel pidid kooliõpetajad ise välja nuputama, kuidas lapsi rakendada.

Looduskaitseinspektor Uku Alakivi arvas, et kui võsa maha raiuda ja metsaalust pinnast kuigivõrd tasandada, oleks sügisel juba mõnus puude all jalutada ja noored jalgratturid võiksid krossisõitu teemida. See sünniks vaid siis, kui lähedaste majade elanikud selle töö enda peale võtaksid. 11. majavalitsusel on mõte veel kord oma piirkonna rahvast üles kutsuda. Ka suvel on linnas inimesi, nii noori kui vanu, kes töö ei käi. Ehk mõni siiski tuleb võsa raiuma. Muidu jääb see kena metsatukk endist viisi joomameeste varjupaigaks.

STEPAN KARJA

MALEV TOOME foto

ELUKESKKONNA KAITSEL

Raekoja saalis vahetasid mõtteid Tallinna ja Tartu täitevkomitee keskkonnakaitse komisjonid. Tartu nimel rääkisid komisjoni sekretär, piirkondliku looduskaitseinspektori juhataja Uku Alakivi ja esimees, täitevkomitee aseesimees Toomas Mendelson. Tallinnas tehtut tutvustas sealse keskkonnakaitse komisjoni esimees, täitevkomitee aseesimees Jakob Saks. Tagajärjekalt on lahendatud

igapäevaküsimusi. Tartu komisjon on rohkem tegelnud perspektiivprobleemidega.

Et keskkonnakaitse summad on piiratud, siis tuleb neid kasutada otstarbekalt. Vahetati mõtteid ka jäätmete utiliseerimise ja õlijääkide põletamise väljavaadete üle. Arutelul viibis Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeeriumi looduskaitsevalitsuse juhataja Heino Luik.

Pärast lõunat käidi katsere-

monditehases. See ettevõtte on ka keskkonnakaitsega heas kirjas. Rakendatud on mitmeid meetmeid, nii näiteks on välja ehitatud keskkonnakaitse nõuetele vastav galvaanika-tehnik. Kavas on sisse seada mootorite pesuvee korduvkasutus.

Täna tähistame ülemaailmset keskkonnakaitsepäeva.

GUNNAR KULDVERE

SPORT • SPORT

ILVESTEADE 9.—12. JUULINI

Ilvese peaga embleem orienteerumiskaardil on mõistatav kõigile. Nõukogude Liidu orienteerujale. See on Tartu orienteerumisklubi «Ilves», see on Ilvesteade! Tõepoolest, «Ilvese» korraldatavad üleilulisel mitmepäevajooksud on endale lühikese ajaga, 1979. aastast peale arvestatava osavõtjaskonna leidnud (mullu võistles 1200 orienteerujat!). Vähe sellest. Ilvesteade järgi sätitakse oma võistluskalendrit väljaspool meie vabariiki, NSV Liidu koondiski planeerib jälle treeningulaagri siia, et Ilvesteatest osa võtta. Meile on aga tähtsaim, et Eesti orienteerujad saavad end proovida üleilulise ulatusega võistlustel. Seejuures headel maastikel ja heade kaartidega.

Tänavune, IV Ilvesteade on 9.—12. juulini Viljandi rajoonis Holstre ümbruses. Võitjate karikad taas ELKNÜ Keskkomiteelt. Nagu alati, on «Ilvesel» nõu ja jõuga abiks «Kalevi» orienteerumiskeskseksioon, Tartu kehakultuuri- ja spordikomitee, ehitusmaterjalitehas ja KEK. Esimest korda toetavad üritust Eesti Kurtide Ühingu Tartu Ospe- ja Tootmisettevõtte ning

Viljandi rajooni Paistu kolhoos.

Teatevõistkonnad (nii meeskui naiskonnad) on kolmeliikmelised, kasutada võib ka varuvõistluseid. Paremusjärjestus selgub kõigi nelja päeva aegu liites. Ilvesteatele on oodatud kõik 1965. aastal ja varem sündinud orienteerujad (järgust olenemata). Kui võistkonna liikmete summaarne vanus ei ületa 60 aastat või on vähemalt 100 aastat, siis saate lisaks üldarvestusele kaasa lüüa veel vastavalt juunioride või veteranide arvestuses (võistluse vanus arvutatakse 1982. ja sünniaasta vahena). Eraldi arvestust peetakse ka spordiühingute (A-grupp) ja kehakultuurikollektiivide (B-grupp) võistkondade vahel.

Osaleda soovivad võistkonnad peavad 15. juuniks eelregistreeruma klubi «Ilves» aadressil (202 400 Tartu, Teguri 47) ning üle kandma osavõtumaksu 24 rubla. Eelregistreerimisel tuleb ära näidata võistkonna täpne nimi ja grupp. Hilinenud võistkondadel on osavõtumaks kõrgem.

Kohtumiseni juuli teisel nädalavahetusel!

LEMBITU KUUSE

TERVISEJOOKS

Kolmandal tervisejooksul läks Kaiu järve ääres starti 87 osavõtjat. Noorimas klassis lõpetas esimesena 14. keskkooli õpilane Liia Reimand, tema kooliõde Ulvi Oder võitis noorte vanemas klassis. Põhiklassis tuli esimeseks Jelena Kulešova (individuaalõmbusvabrik). Veteranide noorimas klassis oli väledaim kurtide ühingu esindaja Tiia Kukkela, keskmises klassis sai jooksuvõidu Reet Komp plastmasstootete katsetehasest. Järguga jooksjatest oli kiireim 1. keskkooli õpilane Ede Ümarik.

Mehed. Nooremate hulgas sai juba teise jooksuvõidu 3. keskkooli õpilane Imre Freiberg. Vanemas klassis oli kiireim 5. keskkooli õpilane Hill Kulu. Aparaaditehase esindaja Andres Truu võitis põhiklas-

sis. Noorematest veteranidest lõpetas esimesena Viktor Ilves kurtide ühingu. Haridustöötajate kehakultuurikollektiivi esindanud Arvo Kolsar võitis veteranide keskmises klassis. Vanematest veteranidest sai kolmanda jooksuvõidu sanitaartechniliste tööde valitsuse esindaja Raimond Kuusik.

Kolmanda jooksu eriauhinna pälvisid Toomas Tiit («Maaprandusprojekt»), Toivo Tenno (16. kutsekeskkool), August Tammeväli (plastmasstootete tehas), Tarmo ja Urmas Kolsar (5. keskkool).

Järgmine, neljas tervisejooks on eeloleval teisipäeval Pangodi järve ääres, korraldab konservitehas. Eribuss väljub «Vanemuise» parklast kell 17.

ARVO PALU

NELJAPÄEVAKULT

Vorbuse orienteerumiseljapäevakult oli 308 osavõtjat. Rajameister Jüri Meriranna radadel olid kiireimad: N 10 Jaanika Jürgenson (14. kk.), M 10 Veiko Saar (Nõo kk.), N 13 Anneli Peedu (Nõo kk.), M 13 Tarmo Pedjasaar (12. kk.), N 15 Külli Kasar (5. kk.), M 15 Veiko Ulp (5. kk.), N 17 Ulvi Gerst (2. kk.), Andre Hansaar (kutsekeskkool nr. 16), N 35 Irä Saar (AAI), M 35 Eduard Popov (aparaaditehas), N 42 Rutt Koppel (AAI), M 43

Endel Remmet (Elva EPT), M 50 Raimond Kuusik (sanitaartechniliste tööde valitsus), N III Helve Riisalu (Elva kk.), M III Peeter Neismann, N II Liivi Oissar (konservitehas), M II Kalev Israel, N I Ede Ümarik (1. kk.), M I Jaan Kallismaa (kutsekeskkool nr. 16), NE Tiina Kikkas (TRÜ), ME Madis Oras (ehitustrust), NV Piret Raudsepp (TRÜ), MV Arne Ääremaa (KEK), P perekond Kägu.

HELGI PENSA

Teadaanded

Kuni 15. juulini ei anna keskkatalamaja sooja vett elumutele Uus 10 ja 20 ning 1. Mai 97.

3. juunil leiti Tartus Kalda tee ja Ihaste tee vahelisel alal meeskodaniku laip, kelle isik on se kiindaks teadmata. Surm võis olla saanud päev varem. Tunde-

märgid: vanus 45—50 a., kasv 168—170 cm, satäänid juuksed, kitsas väike nina. Seljas määratud riided: pruunitäpiline päevasärk, hall teksapiius ja kollane alussärk, jalas musta värvi tšoppüksid ja pruunid kantud kingad.

Kodanikke, kes võivad abistada isiku kindlaksteemisel, palutakse tulla sisseajade osakonda või siis helistada telefonil 3 41 14 või 02.

Toimetaja aset. A. TERASK

„EDASI”

toimetuse 202 400 Tartu, N. Pirogovi 1. Postkast 63. Telefonid: kirjastus ja kuulutused (kl. 9.30—14) 3 45 44, vastutav sekretär ja sekretariaat 3 33 53, kirjandusosakond 3 30 75, uudiste- ja spordiosakond 3 20 70, parteielu ja propagandaosakond 3 33 48, kultuuriosakond 3 29 23, koolide osakond 3 35 34, tööstus- ja põllumajandusosakond 3 19 05, toimetaja asetäitjad 3 33 51 ja 3 38 75. Ilmub 6 korda nädalas. Tellimishind 65 kopikat kuus. Tiraaž 78 281. Väljaandja kirjastuse «Периодика» Tartu osakond. Tartus N. Pirogovi 1.

«Эдаси» («Вперед»). г. Тарту, Эстонской ССР. Орган Тартуского городского и районного комитетов Коммунистической Партии Эстонии и Тартуского городского и районного советов народных депутатов.

«Эдаси» («Вперед»),
Индекс 69841

Hans Heidemann nim. trükkikoda Tartus, Ülikooli 17/19

Trükkijad:
Eino Zubsberg
Toomas Solon

Tellimine nr. 1899
MB 05514